

FORUM MPSC ACADEMY

3rd Floor, Keshav Prasad Bldg., Kumthekar road, Near Peshwai Chowk, Pune, Mobile: 9359405725
Behind Shrima-Shrimati Shop, Plot No.10(E), S.B.Colony, Aurangpura, Aurangabad, Mob. 8208731191
1st Floor, Hall No.3, Balaji Arcade, Near Civil Court, Rajgurunagar (Khed) Mob. 9881109156

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

Booklet No.

S10

वेळ: 2(दोन)तास

State Services Prelim Examination 2019

TEST-1

प्रश्नपुस्तिका

पेपर- 1 (Geography)

संच क्रमांक

A

एकूण प्रश्न १००

एकूण गुण २००

सूचना

- सदर प्रश्नपुस्तिकेत १०० अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्न पत्रिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

- आपला परीक्षा क्रमांक हा ह्या चौकोनात न विसरता बॉलपेनने लिहावा

परीक्षा क्रमांक									
	↑	↑						↑	
	केंद्राची	संकेताक्षरे						शेवटचा	अंक

- वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तर पत्रिकेवरील सूचने प्रमाणे न विसरता नमूद करावा
- या प्रश्न पुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला चार पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना १, २, ३ आणि ४ असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करतांना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायंकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे. पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये**
- सर्वप्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे घ्यावीत. धाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे**. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
- उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
- प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तर पत्रिकांचे मूल्यांकन करतांना उमेदवारांच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील."

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षा कक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यात देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सद प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/ प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील कांही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्या व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिध्द करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम ८२" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुध्दा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही आशा

पुढील, सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

;SEAL;

प्र.१ ला : खाली दिलेल्या खडकांच्या योग्य जोड्या ओळखा

A	बेसॉल्ट	I	संगमरवर	
B	चूनखडक	II	शिस्ट	
C	कोळसा	III	ग्रॅफाइट	
D	गॅब्रो	IV	सेव्हाईट	
पर्याय	A	B	C	D
1	I	II	III	IV
2	I	III	IV	II
3	II	I	IV	III
4	II	I	III	IV

प्र.२ रा : पेनेप्लेन नावाच्या संकल्पणेबद्दल खाली दिलेले कोणते विधान योग्य आहे/आहेत

१. ही संकल्पना कोपेण याने आपल्या भूपृष्ठ चक्रामध्ये सांगितला आहे.
२. हा नदीचा शेवटचा भाग असतो
३. हा क्षरण प्रक्रियेतील सर्वा पहिला टप्पा आहे.
४. भूपृष्ठ विकासामध्ये जमिनीची धुप होऊन राहिलेला भुभाग.

प्र.३ रा : खालील विधानापैकी अयोग्य जोडी ओळखा

१. लॅकोलिथ -- तळाशी सपाट व वरच्या बाजुने घुमटकार
२. लॅपोलिथ -- उभ्या भेगांमध्ये थंड झालेला खाडक
३. सिल -- आडव्या भेगांमध्ये थंड झालेला खडक
४. बॅथोलिय -- खुप खोलीवर थंड झालेला खडक

प्र.४ था : खाली काही ज्वालामुखीने बनलेले पर्वत आहेत त्याबद्दल कोणते विधान बरोबर आहे.

- अ) स्ट्रॉबोली हा ज्वालामुखीय पर्वत भूमध्य सागरात आहे.
- ब) पेली पर्वत हा पर्वत दक्षिण पॅसिफिक मध्ये आहे.

पर्याय

१. फक्त-अ
२. फक्त-ब
३. दोन्ही बरोबर
४. दोन्ही चुक

प्र.५ वा : नदी जेव्हा तिच्या युवा अवस्थेत असते त्यावेळेस खालील पैकी कोणती भूरूपे आढळतात.

- अ) नागमोडी वळण
- ब) ऑक्सबो तलाव
- क) उभे क्षरण
- ड) आडवे क्षरण

पर्याय

१. फक्त अ व ब
२. फक्त क
३. फक्त अ, ब, क
४. फक्त अ, ब, ड

प्र.६ वा : भूकंप लहरीचे मापण करण्यासाठी भूकंपमापन यंत्र वापरतात त्याबद्दल कोणते विधान सत्य आहे.

- अ) रिश्टर स्केलवर ० ते १२ अंक दिलेले असून, हे यंत्र भूकंपाची तीव्रता ठरवण्यासाठी वापरतात.
ब) मर्केली स्केलवर ० ते १० अंक दिलेले असून, हे यंत्र भूकंपामुळे होणारे परिणाम मोजतात.
क) दोन्हीही मोजमापकाने मात्र एकच बाब लक्षात येते परंतु मापण करण्याची पध्दत वेगळी आहे.

पर्याय

१. फक्त अ, क
२. फक्त अ, ब
३. फक्त अ, ब, क
४. कोणतेही विधान सत्य नाही

प्र.७ वा : खालील पैकी कोणती भूरूपे वाऱ्याच्या क्षरण कार्यामुळे निर्माण होतात.

- अ) भूछत्र खडक (mushroom Rock)
ब) यारडांग
क) द्विपगिरी (Insellberg)
ड) बारखाण

पर्याय

१. अ, ब, ड
२. अ, ब, क
३. भ, ड
४. अ, ब, क, ड

प्र.८ वा : वातावरणाच्या पहिल्या थराबद्दल कोणते विधान सत्य आहे (Troposphere)

- अ) हा थर विषुववृत्तावर १८ कि.मी. पर्यन्त असून ध्रुवावर ९ कि.मी. पर्यन्त आहे.
ब) ९०% टक्क्यापेक्षा जास्त ऑक्सिजन याच थरात आहे.
क) या थरामध्ये तापमानाचा न्हासदर (Lapes rate) ३.४ अंश प्रति कि.मी. आहे.

पर्याय

१. फक्त अ, ब
२. फक्त अ व क
३. फक्त ब, क
४. अ, ब, क

प्र.९ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या व अयोग्य विधान ओळखा.

- अ) स्थितांबरामध्ये (Stratosphere) ओझोन आसल्या कारणाने तापमान ११० अंश सेल्सी. पर्यन्त पोहचते.
ब) ओझोन वायु वातावरणाच्या खालच्या थरात सुध्दा आढळतो त्यामुळे झाडांची वाढ योग्य होते.
क) दलांवर (Inosphere) दळणवळणासाठी उपयोगी पडतो.

पर्याय

१. फक्त अ व ब
२. फक्त अ, ब, क
३. फक्त अ
४. फक्त क

प्र.१० वा : योग्य जोड्या जुळवा.

चक्रीवादळ

देशाचे नाव

A	फायलीन	I	बांगला देश
B	ठाणे	II	भारत
C	चपाला	III	म्यानमार
D	जल	IV	थायलंड

पर्याय	A	B	C	D
1	I	IV	III	II
2	II	II	IV	II
3	IV	III	II	I
4	IV	III	I	II

प्र.११ वा: एल-निनो (El-Nino) ही प्रशांत महासागरातील एक घटना असून त्याचा जागतिक वातावरणावर परिणाम होतो. त्याबद्दल खालील विधान लक्षात घ्या.

- अ) एल-निनो मुळे प्रशांत महासागराच्या पश्चिमेला कमी दाबाचा पट्टा निर्माण होतो.
ब) एल निनो मुळे ऑस्ट्रेलिया, इंडोनेशिया व पेरु या देशात जास्त पाऊस पडतो.

पर्याय

१. फक्त अ
२. फक्त ब
३. दोन्ही बरोबर
४. दोन्ही चुक

प्र.१२ वा : ओझोन होल (Ozone Hole) ही संकल्पना वातावरणातील Ozone स्थराच्या न्हासाबद्दल आहे. सामान्यतः ओझोनचा न्हास दक्षिण ध्रुवावर जास्त प्रमाणात आढळतो कारण.

१. दक्षिण ध्रुवावर माणवाच्या वसाहतीमुळे जास्त प्रदूषण झाले आहे.
२. दक्षिण ध्रुवावर निसर्गतःच ओझोनचे रूपांतर इतर वायूमध्ये होते.
३. विविध देशांनी येथे ओझोन शोधून घेण्याचे तंत्र शोधले आहे.
४. यापैकी एकही नाही.

प्र.१३ वा : जगातील वाळवंट व त्याच्या स्थानाबद्दल अयोग्य जोडी ओळखा.

१. कलहरी	-	द.अफ्रिका
२. मुहावे	-	कॅलिफोर्निया
३. दस्त-ए-कबीर	-	अफगानीस्तान
४. काराकुम	-	तुर्कमेनिस्तान

प्र.१४वा : घडीच्या पर्वतरांगा बद्दल कोणते विधान अयोग्य आहे.

१. घडीचे पर्वत सर्वात उंच व वृद्ध पर्वत आहेत.
२. या पर्वतांच्या विविध रांगा असतात.
३. हे पर्वत लांबीला जास्त असून समुद्राच्या गाळाने बनलेले असतात.
४. वरील सर्व वाक्य योग्य आहेत.

प्र.१५वा : कुहरी बेसाल्ट खडक म्हणजे काय ?

- अ) लाव्हारसाने तयार झालेला खडक
- ब) पोकळ्यांनी युक्त बेसाल्ट खडक
- क) भेगामध्ये लाव्हारस थंड होऊन झालेला खडक

पर्याय उत्तरे :

१. फक्त अ,
२. अ आणि ब,
३. फक्त ब,
४. वरील सर्व

प्र.१६वा : खालील पैकी वैशिष्ट्ये कोणत्या ग्रहाचे आहेत.

- अ) तो सर्वात उष्ण ग्रह आहे.
- ब) तो सुर्याच्या जवळ आहे.
- क) त्याची घनता पृथ्वीपेक्षा कमी आहे.
- ड) त्यावर सर्वात मोठा दिवस आहे.

पर्याय उत्तरे :

१. बुध,
२. शुक्र,
३. गुरु,
४. मंगळ

प्र.१७वा : खालील विधानांचा विचार करून त्यापैकी खाली दिलेली कोणती प्रणाली बरोबर आहे ते सांगा.

- अ) अँमेझॉन नदीचा उगम अँडीज पर्वतात होऊन ती पश्चिमेकडे वाहत जाते व अटलांटिका महासागराला मिळते. तिच्या मुखाजवळ माराजॉ हे गोडया पाण्याने वेढलेले मोठे बेट आहे.
- ब) अँमेझॉनच्या खोऱ्यातील काही झाले ९० मीटर इतकी उंच असतात. येथील काही वृक्ष विषारी, तर कांही वनस्पती परपोषी असतात.
- क)

पर्याय उत्तरे :

१. अ व ब बरोबर,
२. अ बरोबर ब चूक,
३. अ चूक ब बरोबर,
४. अ आणि ब चूक

प्र.१८ वा: भारतामध्ये दक्षिणेकडून उत्तरेकडे भासणाऱ्या आदिवासी जमातींचा क्रम सांगा.

१. कोरकू, तोडा, इरुली, मुंडा, किन्नर
२. तोग, कोरकू, इरुली, मुंडा, किन्नर
३. इरुली, तोडा, कोरकू, मुंडा, किन्नर
४. मुंडा, किन्नर, कोरकू, तोडा इरुली

प्र.१९ वा : पृथ्वीवरील दिणमाणाबद्दल खालील वाक्य लक्षात घ्या.

१. २२ मार्च ते २३ सप्टेंबर या काळात दक्षिण गोलार्धात दिनमान मोठे असते.
२. २३ सप्टेंबर ते २२ मार्च या काळात उत्तर गोलार्धात दिनमान लहान असते.
३. दोन्ही बरोबर
४. दोन्ही चुक

प्र. २० वा : भारतातील खालील पैकी कोणते महामार्ग कर्कवृत्ताला छेदून जातात.

- अ) NH8
- ब) NH1
- क) NH2
- ड) NH7

पर्याय उत्तरे :

१. अ, ब, क २. अ, क, ड ३. ब, क, ड ४. अ, ड

प्र. २१ वा : खालील दिलेल्या जोड्यामध्ये अयोग्य जोडी ओळखा.

राष्ट्रीय जलमार्ग	स्थळ
१. NWW1	सादीया ते डुंबरी
२. NWW4	काकीनाडा ते पुदुचेरी
३. NWW3	कोलाम ते कोटापूरम
४. NWW6	लखिपूर ते भांगा

प्र. २२ वा : अयोग्य जोडी ओळखा.

१. तोरणा	-	१४०४मी.
२. हरिश्चंद्र गड	-	१४२४मी.
३. कळसुबाई	-	१६४६मी.
४. महाबळेश्वर	-	१३४८मी.

प्र. २३ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या व योग्य पर्याय निवडा.

- १. क्योटो प्रोटोकॉल हा हरितवायू प्रामाण्य कमी करण्यासाठी
- २. कार्टाजिणा प्रोटोकॉल ओझोनच्या न्हासाशी संबंधित आहे.
- ३. दोन्ही बरोबर
- ४. दोन्ही चूक

प्र. २४ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या आणि अयोग्य विधान ओळखा.

- १. उधाणाची भरती - आहोटी (Spring Tide) ही पौणिमेला येते
- २. भांगाची भरती - आहोटी (Neap Tide) ही आमावस्येला येते.
- ३. भारतात सर्वात मोठी भरती - आहोटी खंबातचे आखातात येते.
- ४. सर्व विधाने बरोबर आहेत.

प्र. २५ वा : खालील विधाने पहा

- अ) बकिंगहॅम कालवा तामिळनाडू आणि केरळ राज्यामध्ये आहे.
- ब) याची लांबी २२० किमी आहे.
- क) हा कालवा बकींगहॅम अभियंत्याने बांधला आहे.

पर्याय उत्तरे :

१. फक्त विधान अ बरोबर आहे. २. फक्त विधान ब बरोबर आहे
३. वरील सर्व विधाने बरोबर आहेत ४. वरील एकही विधान बरोबर नाही.

प्र. २६ वा : त्सुनामी (Tsunami) ही लाट २००४ ला भारताच्या किनाऱ्याला धडकली होती. खालील पैकी कोणती त्सुनामीची वैशिष्ट्ये आहेत.

१. त्सुनामी समुद्रतळावरील भुकंपामुळे तयार होते.
२. ती फक्त समुद्र किनारी भागात जाणवते.
३. त्सुनामी हा जपानी शब्द आहे
४. वरील सर्व बरोबर आहेत.

प्र. २७वा : भारतीय हवामान वर्गीकरणामध्ये कोपेन या शास्त्रज्ञाने Amw हे अद्याक्षर कशासाठी वापरले आहे?

१. निशुष्क स्टेपी हवामान
२. मोसमी हवामान अल्पकालीन शुष्क हिवाळी
३. मान्सून शुष्क हिवाळी
३. ध्रुवीय शुष्क हिवाळी

प्र. २८ वा : विषुववृत्त खालीलपैकी विस्तारलेला खंड कोणता ?

- अ) आफ्रिका
- ब) युरोप
- क) ऑस्ट्रेलिया
- ड) पॅसिफिक महासागर, इ) मादागास्कर

पर्याय उत्तरे :

१. फक्त अ,ब,क
२. फक्त अ,क,ड
३. फक्त अ,ड
४. फक्त अ,ड व इ

प्र. २९ वा : ग्रिनिचचे रेखावृत्ताबद्दल कोणते वाक्य बरोबर आहे.

- अ) हे रेखावृत्त ० अंश रेखावृत्त म्हणून सुध्दा ओळखल्या जाते.
- ब) हे रेखावृत्त इंग्लंडमधील रॉयल ऑब्झर्वेटरीमधून जाते.
- क) ह्या रेखा वृत्तालाच आंतरराष्ट्रीय वारेरेखा म्हणतात.

पर्याय उत्तरे :

१. फक्त अ,ब
२. फक्त अ,क
३. फक्त ब,क
४. सर्व वाक्य बरोबर

प्र. ३० वा : खालील पैकी कोणत्या वाऱ्यांना डॉक्टर वारे म्हणून संबोधतात ?

१. सिरक्को वारे,
२. लू,
३. हरमॅटन,
४. चिन्कू

प्र. ३१ वा : सागर प्रवाह तयार होण्यास खालीलपैकी कोणते घटक कारणीभूत ठरतात.

- अ) पृथ्वीचे परिवलन
- ब) तापमानातील फरक
- क) ग्रहीय वारे
- ड) भूभागाचा आकार

पर्यायी उत्तरे :

१. फक्त अ,ब,क
२. फक्त अ,ब,ड,
३. फक्त ब,क,ड,
४. सर्व विधाने बरोबर

प्र. ३२ वा : योग्य जोड्या जुळवा

अ स्तंभ	ब स्तंभ	अ	ब	क	ड
अ) हंबोल्ट प्रवाह	१. दक्षिण प्रशांत महासागर	१)	१	३	४
ब) बेंगुला प्रवाह	२. हिंदी महासागर	२)	३	४	२
क) ओयाशिया प्रवाह	३. अटलांटिका महासागर	३)	१	४	३
ड) अॅग्युल्हास प्रवाह	४. उ. प्रशांत महासागर	४)	२	४	३

प्र. ३३ वा : चुकीचा पर्याय ओळखा

- अ) भीमा नदीचे खोरे हरिश्चंद्र बालाघाट आणि शंभू महादेव डोंगररांगांच्या मध्ये आहे.
ब) कृष्णा नदीचे खोरे शंभू महादेव डोंगर आणि सातमाळा अजिंठा डोंगर रांगांच्या मध्ये आहे.

पर्यायी उत्तरे

१. फक्त अ, २. फक्त ब, ३. धेन्हीही, ४. दोन्ही नाहीत.

प्र. ३४ योग्य पर्याय निवडा.

१. नथू ला - शिवालिक
२. खारदुंग ला - लडाख
३. फोटो ला - पीर पांजाल
४. बनियाल - काराकोरम

प्र. ३५ वा : पृथ्वीच्या कवचामध्ये प्रमुख घटकांचा योग्य क्रम लावा.

१. ऑक्सीजन, सिलीका, अॅल्युमिनियम, लोह
२. लोह, अॅल्युमिनियम, ऑक्सिजन, सिलीका
३. लोह, सिलीका, ऑक्सिजन, अॅल्युमिनियम
४. सिलीका, ऑक्सिजन, अॅल्युमिनियम, लोह

प्र. ३६ वा : पृथ्वीवरील बहुतेक उष्ण वाळवंटे २५ अंश ते ३५ अंश अक्षांशाच्या दरम्यान व खंडाच्या पश्चिमेस आहेत कारण ;

१. त्या अक्षांशा दरम्यान कमी दाबाचा पट्टा आहे.
२. साधारणतः सर्व खंडाच्या पश्चिम बाजूस थंड सागर प्रवार आहेत.
३. ग्रहीय वारे या प्रदेशात समुद्राकडून जमिनीकडे वाहतात.
४. वरील सर्व बरोबर आहे.

प्र. ३७ वा : कोणत्या वाऱ्यांच्या संगमामुळे चक्रीवादळे तयार होतात.

१. ध्रुवीय व पश्चिमी वारे
२. विषुववृत्तीय पूर्वीय व पश्चिमी वारे
३. व्यापारी वारे व पश्चिमी वारे
४. व्यापारी वारे व ध्रुवीय वारे

प्र. ३८ वा खालील विधाने लक्षात घ्या.

- अ) खारे वारे समुद्राकडून जमिनीकडे रात्रीच्या वेळेला धावतात.
ब) मतलईवारे जमिनीकडून समुद्राकडे दिवसा वाहतात.

पर्यायी उत्तरे :

१. फक्त अ, २. फक्त ब, ३. दोन्ही बरोबर, ४. एकही नाही

प्र. ३९ वा : योग्य जोड्या लावा.

स्थानिक वारे	प्रदेश	अ	ब	क	ड	
अ) सिमूम	१. अरेबियन वाळवंट	१)	१	२	३	४
ब) चिनूक	२. उत्तर अमेरिकन	२)	१	३	२	४
क) मिस्ट्रल	३. युरोप	३)	४	२	३	१
ड) पांपेरो	४. द. अमेरिका	४)	२	१	३	४

प्र.४० वा : मान्सून वाऱ्यांचे कोणते वैशिष्ट्ये नाही ?

१. हे वारे उन्हाळ्यात नैऋत्यकडून इशान्यकडे वाहतात.
२. हे वारे हिवाळ्यात इशान्य कडून नैऋत्यकडे वाहतात.
३. हे वारे फक्त भारतीय उपखंडातच आढळतात.
४. इशान्य मान्सून वारे कोरडे असतात.

प्र.४१ वा : भारतात करोमंडल किणाऱ्यावर पावसाळ्यात पाऊस पडत नसून हिवाळ्यात पडतो कारण-

१. प्रच्छन्नछयेचा प्रदेश
२. येथे जंगल नसल्या कारणाने
३. येथे प्रत्यावर्ताचा प्रभाव जास्त असतो.
४. येथे थंड सागरी प्रभाव आढळतो

प्र.४२ वा : अयोग्य जोड्या ओळखा

१. आवर्त कमी दाब
२. प्रत्यावर्त जास्त दाब
३. आवर्त द.गोलार्धात घड्याळ्याच्या काट्याच्या दिशेने वाहतात.
४. प्रत्यावर्त उ.गोलार्धात घड्याळ्याच्या काट्याच्या विरुद्ध दिशेने वाहतात.

प्र.४३ वा : योग्य जोड्या लावा.

स्तंभ-ब	स्तंभ-ब	अ	ब	क	ड	
अ) आवर्त	१.भारत	१)	१	२	३	४
ब) टायफून	२.चीन	२)	१	२	४	३
क) हरिकेन्स	३.ऑस्ट्रेलिया	३)	१	३	४	२
ड) विलीविली	४.कॅरेबियन समुद्र	४)	१	४	२	३

प्र.४४ वा : खालील दिलेली विधाने कोणत्या हवामानाशी निगडीत आहेत ?

- अ) येथे साधारण: उन्हाळा नसतो.
- ब) दररोज दुपारी पाऊस पडतो.
- क) घनदाट सदाहरीत वने दिसतात

पर्यायी उत्तरे

- १.टुंड्रा प्रदेश,
२. गवताळ प्रदेश,
३. मान्सून प्रदेश,
४. विषुववृत्तीय प्रदेश

प्र.४५ वा : जगामध्ये ३० अंश ते ४५ अंश N/S अक्षवृत्ता दरम्यान काही गवताळ प्रदेश आढळतात यातील योग्य जोडी ओळखा.

१. स्टेप्स - युरेशिया
२. व्हेल्ड - ऑस्ट्रेलिया
३. पंपाज - द.आफ्रिका
४. डाऊन्स - द.अमेरिका

प्र.४३ वा : योग्य जोड्या लावा.

स्तंभ-ब	स्तंभ-ब	अ	ब	क	ड	
अ) बदाऊन	१.सहारा	१)	१	२	३	४
ब) बुशमेन	२.कलहरि	२)	१	२	४	३
क) मसाई	३.टान्झानिया	३)	१	४	३	२
ड) एस्किमो	४.उ.अमेरिका	४)	२	४	३	१

प्र.४४वा : खालील वैशिष्ट्ये कोणत्या हवामानाशी निगडीत आहेत.

- अ) ३० ते ४० अंश अक्षवृत्तां दरम्यान आढळले
ब) येथे हिवाळ्यात पाऊस पडतो.
क) पर्वतीय भागात सूर्चीपणी वने आढळतात.

पर्याय उत्तरे :

- १.मौसमी हवामान, २.भुमध्य सागरी हवामान, ३.तैगा हवामान, ४.विषुववृत्तीय हवामान

प्र.४५ वा : खालील विधाने कोणत्या देशा संबंधित आहेत.

- अ) सांबा नृत्यप्रकारासाठी प्रसिध्द
ब) जगाचा कॉफीपॉट या देशाला संबोधतात
क) फुटबॉल हा खेळ देशात प्रसिध्द आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १.श्रीलंका, २.जपान, ३.ब्राझिल, ४.चीन

प्र.४६ वा : चीनला कोणत्या देशाची सिमा नाही ?

- १.मंगोलीया, २. लाओस, ३.उझबेकीस्ताप, ४. व्हिएतनाम

प्र.४७वा : भारताच्या खालील सागरी बेटांच्या उत्तरेकडून दक्षिणेकडे क्रम लावा.

- १.ग्रेट निकोबार - कार निकोबार - बॅरेंट बेट - कोको बेट
२.कोको बेट - बॅरेंट बेट - कार निकोबार - ग्रेट निकोबार
३.बॅरेंट बेट - कार निकोबार - ग्रेट निकोबार - कोको बेट
४.कार निकोबार - बॅरेंट बेट - कोको बेट - ग्रेट निकोबार

प्र.४८वा : खालील पैकी कोणते विधान/ विधाने बरोबर आहेत ?

- अ) अतिउष्ण कटिबंधीय केंद्रीभवन पट्ट्याचे (ITCZ) ऋतुमानानुसार स्थानांतर होत असते व यावर मान्सूनचे आगमन व निर्गमन अवलंबून असते
ब) पश्चिम आशियात भूपृष्ठापासून सुमारे ६ किमी उंचीवर वाहणाऱ्या पश्चिमी जेट स्ट्रीम ह्या वाऱ्यांचा प्रभाव मान्सून हवामानावर होतो.

पर्यायी उत्तरे :

- १.फक्त अ, २. फक्त ब, ३. अ आणि ब, ४. वरीलपैकी एकही नाही

प्र.४९ वा : हिमालयातील पर्वतरांगांचा दक्षिणेकडून उत्तरेकडे क्रम लावा.

१. काराकोरम - झास्कर - पीर पांजल - शिवालीक
२. शिवालीक - झास्कर - काराकोरम - पीर पांजल
३. शिवालीक - पीर पांजल - झास्कर - काराकोरम
४. शिवालीक - पीर पांजल - काराकोरम - झास्कर

प्र.५० वा : खालील दिलेली विधाने लक्षात घ्या.

- अ) भारतीय द्विपकल्प हा जगातील सर्वात नविन भुभाग आहे.
ब) आसामचे पठार हे भारतीय द्विपकल्पाचाच भाग आहे.
क) मैदानी प्रदेश हा गाळाच्या संचयनाने बनला आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- १.फक्त अ,ब २.फक्त अ,क ३.फक्त अ,ब,क ४.फक्त ब व क

प्र.५१ वा : मिश्रशेती बद्दल कोणते विधान बरोबर आहे ?

१. शेतपिकांसोबत गुरेपाल व्यवसाय करणे.
२. दोन किंवा अधिक पीके एकाच वेळेस घेणे.
३. दोन वेगवेगळ्या मृदांचा वापर करुन शेती करणे.
४. पारंपारीक आणि आधुनिक अवजारांचा वापर करुन शेती करणे.

प्र.५२ वा : अयोग्य जोडी ओळखा :

१. कुक्कुटपालन	कोंबडी पालन
२. अक्वाकल्चर	मत्स्यपालन
३. सेरीकल्चर	रेशीम किडयांचे पालन
४. अंपीकल्चर	द्राक्षांची शेती

प्र.५३ वा : अंग्री कंकणा बद्दल खालील कोणते विधान सत्य आहे/आहेत.

- अ) हे अटलांटिक महासागरात आहे.
- ब) याची निर्मिती ज्वालामुखी व भुकंपग्रस्त क्षेत्राने झाली.
- क) या भागात भूपट्ट सीमा आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

१. फक्त अ,ब २. फक्त अ,क ३. फक्त ब,क ४. सर्व अ,ब,क

प्र.५४ वा : भारतीय जनगणना कार्यालयानुसार नगर म्हणजे काय ?

- अ) ज्या वस्तीत काम करणाऱ्या लोकांपैकी ७५% लोकसंख्या बिगरशती व्यवसायात असतील.
- ब) वस्तीची लोकसंख्या ५००० पेक्षा जास्त असावी.
- क) वस्तीची कमीत कमी घनता दर चौकीतील ४०० असावी.

पर्यायी उत्तरे :

१. अ,ब २. ब,क ३. अ,क ४. अ,ब,क

प्र.५५ वा : २०११ च्या जनगणनेनुसार खालील वाक्ये विचारात घ्या.

- अ) स्वातंत्र्यापासून नागरी वस्तीतील लोकसंख्या सातत्याने वाढलेली आहे.
- ब) सध्या जवळपास ३१.८% शहरी भागात राहतात.
- क) महाराष्ट्रा मध्ये सर्वाधिक शहरी लोकसंख्या आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१. अ,ब,क २. अ,क,ड,इ ३. ब,ड,इ ४. अ,ब,इ

प्र.५६ वा : खालीलपैकी पूर्ववाहीनी नद्या कोणत्या आहेत ?

- अ) शोण ब) पेन्नार क) मही ड) पेरीयार इ) ब्राम्हणी

पर्यायी उत्तरे :

१. अ,ब,क २. अ,क,ड,इ. ३. ब,ड,इ ४. अ,ब,क

प्र.५७ वा : अयोग्य जोडी ओळखा :

१. सतलज -	मानसरोवर	२. लुनी	-	सांभर सरोवर
३. नर्मदा -	अमरकंटक	४. भिमा	-	भीमाशंकर

प्र.५८ वा : भारतीय हवामाना संबंधात खालील विधाने लक्षात घ्या.

- अ) मेघालयातील खासी जिल्हयातील मौसिनराम येथे सर्वाधिक पाऊस पडतो.
ब) राजस्थानमधील जैसलमेर हा भारतातील सर्वात कोरडा भाग आहे.
क) मान्सूनच्या परतीच्या काळात आंध्रप्रदेश राज्यास सर्वाधिक पाऊस पडतो.

पर्यायी उत्तरे :

- १.अ,ब,क २.फक्त अ व क ३. फक्त ब व क ४. फक्त अ व ब

प्र.५९ वा : २०१६ च्या आकडेवारीनुसार व्यवसायत कार्यरत असणाऱ्या लोकसंख्येचा उतरता क्रम ओळखा

१. प्रथमिक - द्वितीयक - तृतीयक २. प्राथमिक- तृतीयक- द्वितीयक
३. तृतीयक - द्वितीयक - प्राथमिक ४. द्वितीयक - तृतीयक - प्राथमिक

प्र.६० वा : भूकंप लहरीबद्दल कोणते विधान योग्य आहे ?

१. प्रथमिक लहरी ह्या फक्त धन रूपातून वाहतात.
२. दुय्यम लहरी ह्या प्राथमिक लहरीपेक्षा अधिक विध्वंसक असतात.
३. जिथे उर्जेचे उत्सर्जन होते त्याला भूकंप अपिकेंद्र म्हणतात.
४. भूकंप नाभी ही पृथ्वीच्या पृष्ठ भागावर.

प्र.६१ वा : योग्य जोडी ओळखा

१. जागृत ज्वालामुखी- ट्राबान्ती २. निद्रिस्त ज्वालामुखी- बॅरन बेट
३. मृत ज्वालामुखी- फुजियामा ४. वरील सर्व बरोबर आहेत.

प्र.६२ वा : लोंबती दरी, गिरीशुंग, मेशशिला ही भूरूपे कोणत्या कारणाने होते ?

- १.हिमनदी कार्य, २.वाऱ्याचे कार्य, ३. शागरी लाटांचे कार्य, ४.भूजलाचे कार्य

प्र.६३ वा : गंगेच्या मैदानातील गाळाच्या मृदेच्या पट्ट्याचे दक्षिणेकडून उत्तरेकडे क्रम लावा.

१. खादर-भांगर-भाबर-तराई २. भांगर-तराई-खादर-भाबर
३. खादर-भांगर-तराई-भाबर ४. तराई-भाबर-भांगर-खादर

प्र.६४ वा : पृथ्वीच्या केंद्रभागाकडे जातांना कोणकोणते थर लागतात ?

१. सायमा-सियाल-प्रावरण-निफे २. सियाल-सायमा-प्रावरण-निफे
३. निफे-प्रावरण-सियाल-सायमा ४. प्रावरण-निफे-सायमा-सियाल

प्र.६५ वा : पृथ्वीच्या गाभ्यामध्ये अंतर्गाभा व बाह्यगाभा वेगळा करणारी विलगता

- १.गटेनबर्ग २.मोहो ३.रेपीटी ४.लेहमॅन

प्र.६६ वा : व्ही.एस.नायपॉल सध्या बातम्यांमध्ये होते. त्यांच्या बाबत काय खरे नाही ?

- अ) ते ब्रिटीश वंशाचे भारतीय लेखक होते.
ब) त्यांचे वडील भारतीय पोलीस सेवेत होते.
क) त्यांना २००१ चा साहित्याचा नोबेल पुरस्कार मिळाला होता.

पर्यायी उत्तरे :

- १.फक्त-अ, २.फक्त अ व ब, ३.फक्त ब व क, ४.फक्त अ व क

प्र.६७वा : भारताचे माजी पंतप्रधान अटल बिहारी बाजपेयी यांचे नुकतेच निधन झाले. खालीलपैकी कोणती साहित्यकृती त्यांनी लिहिली नाही ?

- अ) मेरी इक्याव कविताएँ, ब) २१ poems ,
क) नॅशनल इंटीग्रेशन, ड) गर्ल इन रुम १०५
१. फक्त ब व ड, २. फक्त क व ड, ३. फक्त अ, ब, क, ४. फक्त ड

प्र.६८वा : खालील विधानांपैकी योग्य विधाने ओळखा.

- अ) बायोइंधनाचा वापर करून विमान चालवण्याचा जगातील पहिला प्रयोग भारतात झाला.
ब) हे विमान नवी दिल्ली ते मुंबई पर्यंतच प्रवास पूर्ण केले.
क) हे विमान स्पार्स जेट या कंपनीचे होते.

पर्यायी उत्तरे :

१. फक्त अ व क, २. फक्त ब व क, ३. फक्त क, ४. वरीलपैकी सर्व

प्र.६९वा : अयोग्य विधान निवडा.

- अ) सप्टेंबर महिना राष्ट्रीय पोषण महिना म्हणून साजरा केला जातो.
ब) २०२२ पर्यंत संपूर्ण देशाची सक्षम व निरोगी उभारणी हाच या मागाचा मुख्य उद्देश आहे.

पर्यायी उत्तरे :

१. फक्त अ, २. फक्त ब, ३. दोन्ही योग्य, ४. दोन्हीही नाही.

प्र.७०वा : अयोग्य विधान/ने निवडा.

- अ) जागतिक साक्षरता दिन ८ सप्टेंबर रोजी झाला.
ब) या वेळीचा साक्षरता दिवस ५१ वा होता.
क) २०१८ ची साक्षरता दिनाची थीम लिटरसी इन अ डिजिटल वर्ल्ड ही होती.

पर्यायी उत्तरे :

१. ब २. अ, ब ३. क ४. ब, क

प्र.७१वा : मुवींग ऑन – मुवींग फॉरवर्ड : अ इयर इन ऑफीस हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

१. हमीद अन्सारी, २. रामनाथ कोविंद, ३. वैक्य्या नायडू, ४. के नटवरलाल

प्र.७२वा : पर्यटन व्यवस्थापनाचे शिक्षण देणारी IITM ही संस्था कोणत्या ठिकाणी होणार आहे ?

१. विशाखापट्टनम, २. हैद्राबाद, ३. नाशिक, ४. सिंधुदुर्ग

प्र.७३वा : भारतातील पहिल्या रेल्वे विद्यापीठाची स्थापना कोठे झाली?

१. नागपूर, २. गांधीनगर, ३. वडोदरा, ४. नवी दिल्ली

प्र.७४वा : Iris Authentication for AADHAR बेस Transaction साठीची पहिली सुरुवात कोणत्या बँकेने केली :

१. आयसीआयसीआय २. कोटक महिंद्रा, ३. अॅक्सीस बँक, ४. स्टेट बँक ऑफ इंडिया

प्र.७५वा : आशियाई क्रिडा स्पर्धा २०१८ बाबत योग्य विधाने ओळखा.

- अ) तजेंदरपाल सिंग यांनी ट्रिपल जम्प प्रकारात सुवर्ण पदक मिळविले.
ब) ब्रज या नवीन क्रिडा प्रकारात भारतास सुवर्णपदक मिळाले.
क) भीन भीन व काका हे दोनच मॅस्कोट या खेळात वापरले.

पर्यायी उत्तरे :

- १.अ व ब, २.ब व क, ३. अ,ब,क, ४.फक्त ब

प्र.७६ वा : खालील विधानांचा विचार करा.

- अ) भारत हा राष्ट्रीय कुटुंबनियोजन कार्यक्रम राबविणारा जगामधील दुसरा देश आहे.
ब) भारताचे राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण-२००० नुसार २०१० पर्यंत जननक्षम कार्याची पुर्नस्थापना पातळी प्राप्त करणे की, त्या दरम्यान लोकसंख्या १११ कोटी असेल.
क) केरळ हे भारतामधील पहिले राज्य आहे की, त्यांनी जननक्षमता पुर्नस्थापना पातळी प्राप्त केली.

वरील पैकी कोणते विधान/ विधाने बरोबर आहेत ?

- १.फक्त-अ, २.फक्त अ व ब, ३.फक्त ब व क, ४. अ,ब आणि क

प्र.७७वा : २०व्या शतकामध्ये भारतातील लोकसंख्येची वाढ चार सुस्पष्ट अवस्थांमध्ये वर्गवारी करता येते. यादी-। ही यादी-।। शी जुळवा. शंकेतानुसार बरोबर उत्तर निवडा.

यादी-। कालखंड

यादी-।। अवस्था

A	१९०१ - १९२१	I	संथ वाढ (Steady Growth)
B	१९२१ - १९३१	II	जलद उच्च वाढ (Rapid High Growth)
C	१९५१ - १९८१	III	संचयन वाढ (Stagnant Growth)
D	१९८१ - २००१	IV	घसरत्या निश्चित चिन्हासह उच्च वाढ (High Growth with Definite Signs of Slowdown)

पर्याय	A	B	C	D
1	III	I	IV	II
2	I	III	II	IV
3	III	I	II	IV
4	I	III	IV	II

प्र.७८वा : भारतामध्ये कोळशाचे मोठे साठे असूनही लक्षावधी टन कोळशाची आयात का करावी लागते ?

- अ) भारताचे असे धोरण आहे की, स्वतःचे कोळशाचे साठे भविष्याकरिता राखून ठेवणे आणि वर्तमानकालीन उपयोगाकरिता दुसऱ्या देशामधून आयात करणे.
ब) भारतामधील बरीचशी उर्जाकेंद्रे कोळसा आधारित आहेत आणि त्यांना देशांतर्गत भागामधून पुरेशा प्रमाणात कोळशाचा पुरवठा होत नाही.
क) पोलाद कंपन्यांना मोठ्या प्रमाणात कोकिंग कोलची आवश्यकता असते. यासाठी त्याची आयात करतात.

वरील पैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

- १.फक्त-अ, २.फक्त ब आणि क, ३.फक्त अ आणि क, ४.अ,ब आणि क

प्र.७९ वा : खालील विधानांचा विचार करा.

- अ) भारत कापसाचे मूळ स्थान आहे.
ब) जगामधील भारत पहिल्या क्रमांकाचा देश आहे की ज्याने कापूस उत्पादनात वाढ करयासाठी संकरित कापूस विकसित केला.

वरील पैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

१. फक्त-अ, २. फक्त-ब, ३. अ आणि ब दोन्हीही, ४. अ किंवा ब दोन्हीही नाही.

प्र.८० वा : खालील कोणता देश भूवेष्टित आहे ?

१. बोलिव्हिया, २. पेरू ३. सुरिनाम ४. उरुग्वे

प्र.८१ वा : लोकसंख्या संक्रमण ही संकल्पना सर्वप्रथम यांनी वापरली

१. थॉमस माल्थस
२. फ्रँक डब्ल्यु नॉटेस्टाईन
३. प्रा.कोल व हुवर
४. रिचर्ड लाल

प्र.८२ वा : जगामध्ये सर्वात जास्त भाषा बोलणारे खालीलपैकी कोणते लोक आहेत ?

१. हिंदी
२. इंग्लिश
३. मांदरिन (Mandarin)
४. स्पॅनिश

प्र.८३ वा : खालील विधानांचा विचार करा.

- अ) उच्च अक्षवृत्ताच्या मानाने निम्न अक्षवृत्तामध्ये सर्वसाधारणपणे मोठ्याप्रमाणत जैवविविधता असते.
ब) पर्वतीय उतारावर उच्च उंचीपेक्षा निम्न उंचीवर सर्वसाधारणपणे जैवविविधता मोठ्या प्रमाणत असते.

वरील पैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत ?

१. फक्त अ, २. फक्त ब, ३. अ आणि ब दोन्हीही, ४. अ किंवा ब दोन्हीही नाही.

प्र.८४ वा : सासगासो समुद्राचे स्थान मध्ये आहे

१. उत्तर अटलांटिक महासागर
२. दक्षिण अटलांटिक महासागर
३. पॅसिफिक महासागर
४. हिंदी महासागर

प्र.८५ वा : वाळवंटामध्ये काळोख्या रात्री एकटी व्यक्ती उभी आहे. तिचे गाव या ठिकाणापासून पुर्वेकडे ५ कि.मी. अंतरावर आहे. त्याच्या जवळ दिशादर्शक कोणतेही साधन नाही. परंतु त्याने ध्रुवताऱ्याचे स्थान निश्चित केले. आता गावी जाण्यासाठी कोणत्या दिशेने त्याने जावे.

१. उत्तर ध्रुवाकडे तोंड करुन येणारी दिशा
२. ध्रुवताऱ्याच्या विरुद्ध दिशा
३. ध्रुवतारा त्याच्या डाव्या बाजूला ध्रुवतारा ठेवून प्राप्त होणारी दिशा
४. त्याच्या उजव्या बाजूला ध्रुवतारा ठेवून प्राप्त होणारी दिशा.

प्र.८६ वा : ऑलीव्ह वृक्षांच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान/विधाने बरोबर आहेत?

- अ) ऑलीव्ह वृक्ष भूमध्यसागरी हवामानाच्या प्रदेशात चांगले वाढतात.
- ब) त्यांच्या पानावर लहान लहान केसांचे आवरण असते.
- क) ऑलीव्ह वृक्षाची बहुतेक फळांची निर्यात केली जाते.
- ड) ऑलीव्ह फळे ज्यात तेलाचा बराच अंश असतो ज्याचे व्यापारीदृष्ट्या महत्त्व आहे.

पर्यायी उत्तरे

१. फक्त अ, २. फक्त अ व ब, ३. फक्त क व ड, ४. अ, ब, क आणि ड

प्र.८७ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या.

- अ) पृथ्वी गोलावरील उभ्या रेषांना रेखावृत्त म्हणतात.
- ब) रेखावृत्त एकमेकांना समांतर असतात.
- क) दोन रेखावृत्तांमधील अंतर विषुववृत्तापासून धृवाकडे जातांना कमी होत जाते.

पर्याय उत्तरे

१. फक्त अ बरोबर, २. फक्त ब व क बरोबर, ३. फक्त अ व क बरोबर, ४. सर्व बरोबर

प्र.८८ वा : खारफुटीच्या लाकडांचे वैशिष्ट्ये कोणती आहेत.

- अ) खारफुटीचे लाकूड तेलकट असते.
- ब) वणांचा इंधन बणवण्यासाठी व नाव बरविण्यासाठी असते.
- क) ही वणे किनाऱ्याचे संरक्षण करतात.

पर्याय उत्तरे

१. फक्त अ, क, २. फक्त ब व क, ३. फक्त अ व ब, ४. सर्व बरोबर

प्र.८९ वा : खाली दिलेल्या टेकड्यांचा पश्चिमेकडून पूर्वेकडे क्रम लावा.

- अ) जैतिया, ब) खासी, क) गारो, ड) मिशमी, इ) डाफला

१. अ-ब-क-ड-इ २. क-अ-ब-इ-ड
३. क-ब-अ-इ-ड ४. इ-क-ब-अ-ड

प्र.९० वा : खालील विधानांचा विचार करा.

- अ) भारताने १९८२ ला पहिल्यांदा अंटार्क्टिकावर आपले संशोधन केंद्र उभारले.
- ब) भारत सरकारने त्यास हिमाद्री हे नाव दिले आहे.

१. फक्त-अ २. फक्त-ब
३. दोन्ही बरोबर ४. दोन्ही चूक

प्र.९१ वा : खालील विधानांचा विचार करा.

- अ) भारतातील जवळपास ४५% शेती जलसिंचनाखाली आहे.
- ब) महाराष्ट्र राज्यात सिंचनाखालील क्षेत्र ४८% आहे.
- क) भारतातील सर्वाधिक जलसिंचनाचे साधन कालवा सिंचन आहे.

१. फक्त अ व ब, २. फक्त अ व क
३. फक्त अ ४. सर्व बरोबर

प्र.१२ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या.

- अ) अँपेलेशियन पर्वत हा द.अफ्रिकेतील सर्वात जुना पर्वत आहे.
ब) उ.अमेरिकेतील अँडीज पर्वत सर्वात लांब पर्वतरांग आहे.

१. फक्त-अ
२. फक्त-ब
३. दोन्ही योग्य
४. दोन्ही अयोग्य

प्र.१३ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या.

- अ) अँसिडीक लाव्हामध्ये सिलीकाचे प्रमाण कमी असते.
ब) बेसिक लाव्हामध्ये सिलिकाचे प्रमाण जास्त असते.
क) बेसिक ज्वालामुखीचा जासत उद्रेक होत नाही.

- १.सर्व बरोबर २. फक्त अ व ब
३.फक्त-क ४. सर्व चुक

प्र.१४ वा : कॉकेशस पर्वत कोणत्या दोन समुद्रांच्या दरम्यान आहे.

- १.कॅस्पियन समुद्र व ब्लॅक-सी
२.कॅरेबीय समुद्र व लाल समुद्र
३.मृत समुद्र व अरेबियन समुद्र
४.लाल समुद्र व ब्लॅक समुद्र

प्र.१५ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या.

- अ) भाक्रा-नानगल हा प्रकल्प पंजाब राज्यात असून तो यमुना नदीवर आहे.
ब) शिवसमुद्रम धबधबा हा कृष्णा नदीवर आहे.

- १.फक्त-अ २. फक्त-ब
३.दोन्ही बरोबर ४. दोन्ही चुक

प्र.१६ वा : पृथ्वीवरील जलावरणाबद्दल त्याच्या उपलब्धतेनुसार चढता क्रम लावा.

- अ) बर्फ ब) नद्या
क) तलाव ड) बाष्प
१. अ-ब-क-ड २. अ-क-ड-ब
३. ब-ड-क-अ ४. ड-ब-क-अ

प्र.१७ वा : खालील विधानांचा विचार करा.

- अ) भारतामध्ये जगाच्या १७% लोकसंख्या असून १०% पाणी उपलब्ध आहे.
ब) महाराष्ट्रामध्ये भारताच्या जवळपास ९% लोकसंख्या आहे.

- १.फक्त-अ २.फक्त-ब
३.दोन्ही बरोबर ३.दोन्हीही नाही.

प्र.१८वा : भारतामध्ये ० ते ६ वयोगटातील लिंगगुणोत्तरामध्ये कोणते राज्य अग्रेसर आहे
(२०११च्या जनगणनेनुसार)

१.केरळ

२. मिझोरम,

३.तामिळनाडू,

४.छत्तिसगड

प्र.१९वा : समुद्राला जास्तवेळ तापण्यासाठी लागतो व जास्तवेळ थंड होण्यासाठी लागतो.

- अ) पाण्याची हालचाल होते
ब) पाण्याची तापमान ग्रहण करण्याची क्षमता जास्त आहे.
क) समुद्राच्या वर जास्त ढग असतात
ड) सुर्यकिरणे पाण्यात जास्त खोलीपर्यन्त जाऊ शकतात.
१. फक्त अ व ब २. फक्त क व ड
३. फक्त ब,क,ड ४. अ,ब,क,ड

प्र.१००वा : आंतरराष्ट्रीय वारेषेबद्दल बरोबर विधाने ओळखा.

- अ) 120° रेखावृत्ता आंतरराष्ट्रीय वारेषा म्हणतात.
ब) आंतरराष्ट्रीय वारेषा सरळ रेषेत असून प्रशांत महासागरातून जाते.
क) ही रेषा ओलांडतांना पश्चिमेकडून पूर्वेकडे जातांना दिवस वाढतो

पर्याय उत्तरे

- १.फक्त अ,क २. फक्त अ,ब ३. फक्त ब,क ४. अ,ब,क सर्व

सूचना - (पृष्ठ १वरुन पुढे)

८. प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर व इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉफी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षेमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-८२" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या करावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
९. सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तर पत्रिकेचा भाग-१ समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

Pick out the correct word to fill in the blank:

Q.No.201. I congratulate you _____ your grand success.

- (1) for (2) at
(3) on (4) about

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "" असे आहे त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(३)" होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. २०१ समोरील उत्तर-क्रमांक "३" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करुन दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र.क्र. २०१

- ① ② ● ④

अशा पध्दतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरप्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करुन दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

FORUM MPSC ACADEMY

कार्यालयीन पत्ते

पुणे : तिसरा मजला, केशवर प्रसाद बिल्डिंग, जोगेश्वरी साडी दुकानाशेजारी, पेशवाई चौकाजवळ, कुमठेकर रोड,

सदाशिव पेठ मो. ९३५९४०५७२५, ९१५८३९३००३

औरंगाबाद : श्रीमान-श्रीमती दुकानामागे, प्लॉट नं. १० पूर्व, एस.बी.कॉलनी, औरंगपूरा, मो. ८२०८७३११९१

राजगुरुनगर (खेड) : पहिला मजला, हॉल नं. ३, बालाजी आर्केड, सिव्हील कोर्टाशेजारी,

महात्मा गांधी शाळेजवळ मो. ९८८११०९१५६

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

FORUM MPSC ACADEMY
3rd Floor, Keshav Prasad Bldg.,Kumthekar road, Near Peshwai Chowk,Pune, Mobile:9359405725
Behind Shrima-Shrimati Shop, Plot No.10(E), S.B.Colony, Aurangpura,Aurangabad,Mob.8208731191
1st Floor, Hall No.3, Balaji Arcade, Near Civil Court, Rajgurunagar (Khed) Mob.9881109156

परीक्षेचे नाव : State Services Prelim Examination 2019

विषयाचे नाव : Geography

प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक	प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक	प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक	प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक
1	4	26	4	51	1	76	3
2	4	27	2	52	4	77	3
3	2	28	3	53	4	78	2
4	1	29	1	54	2	79	3
5	2	30	3	55	1	80	1
6	4	31	4	56	3	81	2
7	2	32	1	57	1	82	3
8	1	33	1	58	4	83	3
9	4	34	2	59	2	84	1
10	4	35	1	60	2	85	3
11	4	36	2	61	1	86	4
12	4	37	1	62	1	87	3
13	3	38	4	63	3	88	4
14	1	39	1	64	2	89	3
15	4	40	3	65	4	90	1
16	2	41	1	66	2	91	3
17	3	42	4	67	4	92	4
18	3	43	2	68	3	93	3
19	2	44	4	69	2	94	1
20	3	45	1	70	4	95	4
21	1	46	1	71	3	96	3
22	4	47	2	72	4	97	2
23	1	48	3	73	3	98	4
24	2	49	3	74	3	99	4
25	4	50	2	75	4	100	1

FORUM MPSC ACADEMY

3rd Floor, Keshav Prasad Bldg., Kumthekar road, Near Peshwai Chowk, Pune, Mobile: 9359405725
Behind Shrima-Shrimati Shop, Plot No.10(E), S.B.Colony, Aurangpura, Aurangabad, Mob.8208731191
1st Floor, Hall No.3, Balaji Arcade, Near Civil Court, Rajgurunagar (Khed) Mob.9881109156

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

Booklet No.

S10

2

State Services Prelim Examination 2019

TEST-1

प्रश्नपुस्तिका

पेपर- 1 (इतिहास)

संच क्रमांक

A

एकूण प्रश्न १००

एकूण गुण २००

सूचना

- सदर प्रश्नपुस्तिकेत १०० अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्न पत्रिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

- आपला परीक्षा क्रमांक हा ह्या चौकोनात न विसरता बॉलपेनने लिहावा

परीक्षा क्रमांक									
	↑	↑						↑	
	केंद्राची	संकेताक्षरे						शेवटचा	अंक

- वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तर पत्रिकेवरील सूचने प्रमाणे न विसरता नमूद करावा
- या प्रश्न पुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला चार पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना १, २, ३ आणि ४ असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करतांना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायंकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे. पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये
- सर्वप्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
- उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
- प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तर पत्रिकांचे मूल्यांकन करतांना उमेदवारांच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील."

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षा कक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यात देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सद प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/ प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील कांही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्या व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिध्द करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम ८२" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुध्दा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही आशा

पुढील, सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL

प्र.१ला : त्यांना ओळखा

१. पानिपतच्या पराभवानंतर मराठी साम्राज्याची विस्कटलेली घडी बसवली.
२. राक्षसभुवनचा विजय त्यांच्या कारकिर्दीतील महत्वाचा टप्पा होता.
३. राजयक्ष्मा रोगाने अकाली निधन.
४. इतिहासकार सरदेसाई यांनी त्यांचा "मराठ्यांच्या इतिहासातील दैदिप्यमान अलंकार" असा गौरव केला

पर्याय : १.महादजी शिंदे, २. तुकोजी होळकर, ३.माधवराव पेशवा, ४.नाना फडणवीस

प्र.२रा : जोड्या लावा

I	सुरतचा तह	A	१७७६
II	पुरंदरचा तह	B	१७७५
III	वडगावचा तह	C	१७८२
IV	सालबाईचा तह	D	१७७९

पर्याय	I	II	III	IV
1	A	B	C	D
2	B	A	D	C
3	D	C	B	A
4	B	D	C	A

प्र.३रा : त्यांना ओळखा :

१. पाश्चात्य युध्दपध्दतीचा चाहता, फ्रेंचाच्या प्रशिक्षणाखाली सैन्याची निर्माती
२. दिल्लीपती बादशहाने त्यांना "वकील-इ-मुतालक" हे सर्वश्रेष्ठ पद दिले
३. पुण्याजवळ वानवडी येथे निधन

पर्याय : १.छत्रपती शाहु, २.बाजीराव पेशवा, ३.मल्हारराव होळकर, ४. महादजी शिंदे

प्र.४था : युरोपियनांच्या भारतातील आगमनास कारणीभूत घटक

- A १ तुर्कानी "इस्तानबुल" जिंकून व्यापाराचा खुस्कीचा मार्ग बंद केला.
- B २ युरोपातील पुनरुज्जीवनाचे युग सुरु झाले, नावे भौगोलीक शास्त्र मांडले गेले
- C ३ युरोपमध्ये लोकसंख्या वाढल्याने नव्या वसाहतींचा शोध घेऊन पुनर्वसन घडवायचे होते
- D ४ आशियाई देशांशी होणारा प्रचंड नफ्याचा व्यापार

पर्याय	1	फक्त	A	आणि	B	बरोबर
	2	फक्त	B	आणि	D	बरोबर
	3	फक्त	B	आणि	C	बरोबर
	4	फक्त	A	B	D	बरोबर

प्र.५वा : भारतातील पोर्तुगिज वसाहतीचा संस्थापक कोण ?

पर्याय : १.वास्को-द-गामा, २.झोमोरिन, ३. अल्फान्सो-द-अल्बुकर्क, ४. डुप्ले

प्र.६ वा : जोड्या लावा.

A	फोर्ट सेंट जॉर्ज	I	हुगळी
B	फोर्ट विलियम	II	कोलकाता
C	चंद्रनगर (फ्रेंच वसाहत)	III	मद्रास
D	पाँडीचेरी	IV	वालिगडपुरम

पर्याय	A	B	C	D
1	III	II	I	IV
2	I	II	III	IV
3	IV	III	I	II
4	II	I	III	IV

प्र.७ वा : जोड्या जुळवा

I	सर थॉमस रो	A	फ्रेंच गव्हर्नर जनरल
II	बुसी	B	जहांगिरच्या दरबारातील इंग्रज दुत
III	काऊंट-दि-लाली	C	वांदिवाराच्या लढाईत इंग्रजांचा कैदी
IV	चंदा साहीब	D	अर्काटचा नवाब

पर्याय	A	B	C	D
1	I	II	III	IV
2	II	IV	I	III
3	IV	III	II	I
4	II	I	III	IV

प्र.८ वा : खालील विधाने लक्षात घ्या

- A १ इस्ट इंडिया कंपनी ही सुरुवातीला ब्रिटीश सरकारच्या (राणीच्या) मालकीची होती
B २ कंपनीच्या कारभारावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी "कोर्ट ऑफ प्रोप्रायटर्स हे मंडळ असे.
C ३ "कोर्ट ऑफ डायरेक्टर्स" हे कंपनीच्या अधिकाऱ्यांच्या नेमणुका त्यांचे पगार ठरवत असे

पर्याय : वरील पैकी

१. A बरोबर बाकी चुक २. B व C बरोबर बाकी चुक
३. A B C तिन्ही बरोबर ४. फक्त C बरोबर

प्र.९ वा : प्लासीच्या लढाईपूर्वी इंग्रज-सिराजोद्दीन यांच्यातील तणावाची कारणे –

- A कंपनीचे अधिकारी बादशहाच्या फर्मानचा गैरफायदा घेत करत असलेले खाजगी व्यापार
B कलकत्याच्या वसाहती भोवती बांधलेली तटबंदी
C इंग्रजांची सिराजोद्दीनच्या शत्रूसोबतची घनिष्ठ मैत्री
D सिराजोद्दीनवर हल्ल्याचे इंग्रजांनी नियोजित केलेले कारस्थान

पर्याय

- (A) फक्त A B व C बरोबर , (B) फक्त B, C व D बरोबर,
(C) फक्त A व B बरोबर , (D) सर्व बरोबर

प्र.१० वा : नवाब मिर कासीमने आपली राजधानी मुर्शिदाबाद वरून कोठे बसवली ?

१. ढाका, २. कलकत्ता, ३. भागलपुर, ४. मुंगेर

प्र.११ वा : पुढील विधाने लक्षात घ्या.

- A १७६५ ला बंगालमध्ये दुहेरी राज्यव्यवस्था आली.
B अलाहाबाद तहानुसार अलाहाबाद व कोरा हे दोन जिल्हे बादशहाने कंपनीला दिले.
C दुहेरी राज्य व्यवस्थेतील प्रचंड भ्रष्टाचार १७७३ चा कायदा आणण्यास कारणीभूत ठरला

पर्याय :

१. फक्त A बरोबर, २. फक्त A व B बरोबर, ३. A व C बरोबर, ४. सर्व चुक

प्र.१२ वा : पुढील विधाने लक्षात घ्या

- A पिट्स इंडिया अॅक्ट ही कंपनी कारभारातील केंद्रिकरणाची सुरुवात होती.
B १८३३ चा कायदा केंद्रिकरणाचा कळस होता.
C १७८३ साली १७७३ च्या कायद्यात दुरुस्ती केली गेली

पर्याय :

१. फक्त A व B बरोबर, २. फक्त B व C बरोबर,
३. A B व C बरोबर, ४. सर्व चुक

प्र.१३ वा : त्यांना ओळखा

- A ब्रिटीश भारतातील आक्रमक धोरणाचा पुरस्कर्ता गव्हर्नर जनरल होता.
B त्यांच्या भावाच्या नेतृत्वाखाली युरोपात नेपोलियनचा पराभव झाला.
C मराठी साम्राज्य खाऱ्या अर्थाने त्यांच्याच काळात वसईच्या तहाने अस्ताला गेले.

पर्याय : १. वॉरेन हेस्टिंग्ज, २. लॉर्ड कॉनवालीस, ३. सर जॉन शोअर, ४. लॉर्ड वेलस्ली

प्र.१४ वा : खालील घटना कोणत्या गव्हर्नर जनरलच्या काळात घडली.

- A महाराजा रणजितसिंहाशी करार होऊन ब्रिटीश व शिख यांच्यात सतलज ही हद्द ठरविली.

पर्याय :

१. लॉर्ड मिंटो, २. सर बोलॉ, ३. लॉर्ड वेलस्ली, ४. कॉर्न वॉलीस

प्र.१५ वा : पुढील विधाने लक्षात घ्या

- A लॉर्ड अॅम्हर्स्ट ने नेपाळशी युद्ध पुकारले होते.
B लॉर्ड हेस्टिंग ने ब्रम्ही राजाशी युद्धा पुकारले होते.
C १७८३ साली १७७३ च्या कायद्यात दुरुस्ती केली गेली
D लॉर्ड एलेनवेरोने अफगाण जिंकले.

पर्याय :

१. वरील सर्व बरोबर, २. A व B बरोबर फक्त
३. A, B व C बरोबर, ४. C व D बरोबर फक्त

प्र.१६ वा : राजस्थानचा इतिहास सर्वप्रथम कोणत्याही ब्रिटीशाने लिहीला.

पर्याय : १. जेम्स फिलीफ, २. विलीयमसन, ३. खर्नल टॉड, ४. राबर्ट ग्रॅट

प्र.१७ वा : जोड्या जुळवा

गट-अ

- A ज.पोलॉक
B सर चार्ल नेपियर
C हेन्नी लॉरेन्स
D ग्रॅट डफ

गट-ब

- I सिंधचा रेसिडेंट
II अफगाण आगक्रमण नेतृत्व
III लाहोरचा रेसिडेंट
IV सातारचा रेसिडेंट

पर्याय	A	B	C	D
1	II	I	III	IV
2	IV	III	II	I
3	I	III	IV	II
4	II	III	I	IV

प्र.१८ वा : पिट्स इंडिया अॅक्ट विषयी पुढील विधाने लक्षात घ्या

- A कंपनी कारभारावर सरकारचे नियंत्रण ठेवण्यासाठी 'बोर्ड ऑफ कंट्रोल' तयार केले गेले
B ही प्रशासन पध्दती द्विसरकार पध्दती (System of Dual Government) म्हणुन प्रसिध्द आहे.
C गव्हर्नर जनरलच्या कौन्सिलची सभासद संख्या ६ करण्यात आली.

पर्याय :

१. A,B,C तिन्ही बरोबर २. A व B बरोबर
३. B व C बरोबर ४. फक्त A बरोबर

प्र.१९ वा : कोणत्या कायद्याने कंपनी सरकारने दरवर्षी भारतातील प्रजाननांसाठी शिक्षण व्यवस्थेसाठी एक लाख रुपये खर्च करावेत असे ठरले ?

पर्याय :

१. १८३३ चा कायदा २. १८१३ चा कायदा
३. १७८४ चा कायदा ४. १८५४ चा कायदा

प्र.२० वा : खालील तरतूदी कोणत्या कायद्यात होत्या

- A कंपनीची भारतातील व्यापाराची मक्तेदारी संपुष्टात
B गव्हर्नर जनरलच्या कौन्सिलवर कायदा सभासदाची नेमणुक (लॉ मॅम्बर)
C गव्हर्नर जनरल ला मुंबई व मद्रास प्रांतासाठी कायदे करण्याचा अधिकार मिळाला

पर्याय : १. १८५३ चा कायदा, २. १७७३ चा कायदा,
३. १८३३ चा कायदा, ४. १८१३ चा कायदा

प्र.२१ वा : पुढील विधाने लक्षात घ्या

- A लॉर्ड वेलस्लीने ब्रिटीश अधिकाऱ्यांच्या प्रशिक्षणासाठी सर्वप्रथम हेलिबरी कॉलेज स्थापन केले.
B परंतु कंपनीच्या डायरेक्टरांनी त्यासाठी भारतात कॉलेज ऑफ फोर्ट विल्यम काढले.

पर्याय : १. A बरोबर व B चुक, २. B व A बरोबर चुक,
३. दोन्ही बरोबर, ४. दोन्ही चुक

प्र. २२ वा : पुढील विधाने लक्षात घ्या

- A १७७३ च्या कायदानुसार गव्हर्नर जनरलच्या मंडळानी मंजुर केलेल्या कायद्यांना सुप्रीम कोर्टाची संमती आवश्यक होती.
- B गव्हर्नर जनरल ला १७७३ च्या कायद्यात मंडळाच्या मंजूरी व्यतिरिक्त कायदा करण्याचा विशेष अधिकार होता.
- C वॉरेन हेस्टिंग्जच्या काळात "फिरती न्यायालये" ही स्थापन करण्यात आली.

पर्याय : १. फक्त A बरोबर, २. फक्त B बरोबर,
३. दोन्ही बरोबर, ४. दोन्ही चुक

प्र. २३ वा : कलेक्टर (जिल्हा) कडे पूर्वी दिवाणी व महसुल असे दोन अधिकार होते, कोणाच्या काळात त्याचे दिवाणी (न्यायालयीन) अधिकार काढून घेण्यात आले.

पर्याय : १. वॉरेन हेस्टिंग्ज, २. कॉर्नवालीस
३. विलीयम बेटींग, ४. सर जॉन शोअर

प्र. २४ वा : लॉर्ड विलीयम बेंटिक च्या काळात - -

- A प्रत्येक विभागावर "कमिशनर ऑफ रेव्ह्यु अँड सर्किट" या न्यायालयीन अधिकाऱ्याची नेमणूक.
- B "डिस्ट्रीक्ट शेसन जज" या पदाची निर्मिती
- C १८३४ साली लॉ कमिशनची नेमणूक

पर्याय : १. फक्त A व B बरोबर, २. फक्त A B C तिन्ही बरोबर,
३. B व C बरोबर, ४. फक्त C बरोबर

प्र. २५ वा : भारतातील संपत्तीच्या निस्सारणास कारणीभूत घटक - -

- A भारतातील मिळालेल्या (वसुल केलेल्या) महसुलातूनच कच्चा मालाची खरेदी करुन इंग्लंडला पाठविली.
- B १८ व्या शतकाच्या माध्यास उदयास आलेली औद्योगिक क्रांती
- C १८१३ चा कंपनीच्या व्यापारी मत्केदारी संपुष्टात आणणारा कायदा
- D कंपनीच्या अधिकाऱ्यांच्या पगार व बक्षीस यांच्यातील भरघोस वाढ

पर्याय :

१. A व C बरोबर बाकी चुक, २. A B व C बरोबर चुक,
३. सर्व बरोबर, ४. B C व D बरोबर A चुक

प्र. २६ वा : भारतातील रेल्वे मार्ग उभारणी संदर्भात पुढील विधाने लक्षात घ्या

- A भारतात रेल्वे वाहतुक सुरु करण्यासाठी इंग्लंडमधील व्यापारी, कारखानदार, भांडवलदारांनी कंपनीवर दबाव आणला.
- B रेल्वे मार्ग उभारणीसाठी खाजगी भांडवलदारांना अधिक रस होता.
- C प्रमुख शहरे जोडणाऱ्या चार रेल्वे मार्गांची योजना सर्वप्रथम डलहौसीने मांडली.

पर्याय :

१. A व B बरोबर C चुक, २. A B व C तिन्ही बरोबर
३. B व C बरोबर ४. सर्व चुक

प्र. २७ वा : कायमधारा पध्दतीमुळे --

- A ब्रिटीश राज्यकर्ते व असंतुष्ट प्रजानन यांच्यातील "बफर" असा ब्रिटीश एकनिष्ठ वर्ग तयार झाला.
- B निश्चित स्वरुपाचे उत्पन्ना कंपनीला मिळाले.
- C वसुलीची यंत्रणा अधिक खर्चिक असल्यामुळे कंपनीस परवडत नव्हते.
- D ज्यादा उत्पन्न जमिनदारांकडेच राहणार असल्यामुळे त्यांनी शेती सुधारणेसाठी विशेष प्रयत्न केले.

पर्याय :

- १. A व B बरोबर,
- २. फक्त B व C बरोबर
- ३. सर्व बरोबर
- ४. सर्व चुक

प्र. २८ वा : पुढील विधाने लक्षात घ्या

- A विलीयम बेंटीकने ठगांचा बंदोबस्त केला.
- B ठगांच्या टोळीत विशिष्ट जमातीचेच लोक असत.
- C ख्कालीमाता ही ठगांची देवता मानुन तिची आराधना करत.
- D बेंटीकने कॅप्टन स्लिमनला ठगांच्या बंदोबस्तासाठी नेमले.

पर्याय :

- १. केवळ A व D बरोबर,
- २. केवळ B व C बरोबर
- ३. केवळ A, C व D बरोबर
- ४. सर्व बरोबर

प्र. २९ वा : भारतातील सामाजिक सुधारणेच्या पर्वाला कारणीभूत घटक

- A युरोपातील फ्रेंच क्रांतीचा प्रभाव
- B युरोपातील पुनरुज्जीवनाची चळवळीचा प्रभाव
- C भारतीयांची शिक्षीत पहील्या पिढीची जागरुकता
- D ब्रिटीश भारताला लाभलेले तत्कालीन उदारमतवादी गव्हर्नर जनरल

पर्याय :

- १. केवळ A, B व C बरोबर,
- २. वरील सर्व बरोबर
- ३. केवळ A, व B बरोबर
- ४. केवळ C व D बरोबर

प्र. ३० वा : आशियाटीक सोसायटी स्थापनेचा मुळ उद्देश काय --

पर्याय :

- १. इतिहास संशोधन
- २. पाश्चिमात्य संस्कृतीचा भारतात प्रसार
- ३. इंग्रजी शिक्षणाचा प्रसार
- ४. आशियाई लोकांमधील एकोपा जोपासणे, वृद्धीगत करणे.

प्र.३१ वा : ब्रिटीश भारतात 'कायद्याचे राज्य' म्हणजे

पर्याय :

१. कायद्यासमोर सर्व समान
२. ब्रिटीश आणि भारतीयांची सुनावणी एकाच न्यायालयात होईल
३. कायदा तयार करायचा व अंमलबाजवणीसाठीची यंत्रणा म्हणुन कोर्टाची स्थापना
४. वैयक्तिक स्वातंत्र्याची हमी

प्र.३२ वा : वैदिक पुनरुज्जीवन करण्याचे कार्य ब्रिटीश भारतात कोणी केले.

पर्याय :

१. रामकृष्ण परमहंस
२. स्वामी दयानंद
३. स्वामी विवेकानंद
४. रामानुजन

प्र.३३ वा : विजयनगर साम्राज्याचे भरभरुन कौतुक करणारे लिखाण करणारा इटलीचा प्रवासी कोण ?

पर्याय :

१. बारबोसा
२. मार्को पोलो
३. निकोलो काऊंटी
४. टोम पायरस

प्र.३४ वा : मध्य आशियातील मुघलांनी दिल्लीत सुलतानशाहीच्या काळात भारतामध्ये वारंवार दहशत निर्माण केली होती.

त्यापैकी काही घटना पुढे दिल्या आहेत. त्या कानुक्रमे लावा.

- 1 A जलालुद्दीन मंगबजीचे पुनरागमन
- 2 B हलागुची भारतावर स्वारी
- 3 C ट्रावझेनियातील मुघलांतील आपसातला संघर्ष
- 4 D चंगेझ खानचा मृत्यु

पर्याय :

१) १, २, ४, ३	२) १, ४, २, ३
३) ४, २, ३, १	४) ३, ४, १, २

प्र.३५ वा : खालील जोड्या लक्षात घ्या व चुकीची जोडी/ जोड्या ओळखा

१. चिश्ती – दिल्ली व देआब
२. सुराहवर्दी – सिंध
३. अवलिया – मध्यप्रदेश
४. फिरदोसी – बिहार

पर्याय :

१. फक्त १ बरोबर
२. फक्त २ बरोबर
३. फक्त ३ बरोबर
४. फक्त ४ बरोबर

प्र.३६ वा : प्रसिध्द प्रशासक चांदबिबी ही कोणत्या घराण्याशी संबंधीत होती

पर्याय :

१. बेरार
२. खानदेश
३. अहमदनगर
४. विजापुर

प्र.३७ वा : जोड्या लावा.

गट-अ		गट-ब		
A	तहकिक-ए-हिंद	I	जियाउद्दीन बरणी	
B	तुघलक नामा	II	मिनहाज-उस-सिराज	
C	थबाकत-ए-नासिरी	III	अमिर खुसरौ	
D	तारिक-ए-फिरोजशाही	IV	अलबेरुनी	
पर्याय	A	B	C	D
1	IV	III	I	II
2	II	III	I	IV
3	IV	III	II	I
4	I	II	III	IV

प्र.३८ वा : १६ व्या शतकात उदयास आलेल्या "भक्ती चळवळीचे " तत्व काय होते.

- A खरी निस्सीम भक्ती हे देव मिळण्याचे एकमेव साधन आहे
- B देवासमोर सगळेच मानव समान आहेत
- C भक्तीसाठी यात्रा / वारी
- D मानवतेचा आदर
- E अर्थपूर्ण प्रमाणशिर कर्म कांड

पर्याय :

१. केवळ A B व E बरोबर
२. केवळ B D E व C बरोबर
३. केवळ A बरोबर
४. केवळ A B C व D बरोबर

प्र.३९ वा : प्राचीन भारताच्या इतिहासातील वास्तु "स्तूप" याचे वैशिष्ट्य ?

- A भगवान बुध्दाचे अवशेष त्यामध्ये असत.
- B भगवान बुध्दाच्या जीवनकाळाशी संबंधीत ते स्थळ असे
- C बौध्द भिकु संघातील महत्वाच्या सदस्याचे अवशेष त्यामध्ये असत

पर्याय :

१. वेळ A बरोबर
२. केवळ A व B बरोबर
३. तिन्ही चुक
४. तिन्ही बरोबर

प्र.४० वा : खालील संस्कृत पंडित नाटककार यांची कालानुक्रमे मांडणी करा

- A भास
- B अश्वघोष
- C भवभूती
- D कालीदास

पर्याय :

- १. A -D- B- C
- २. B -A- D- C
- ३. C -A- B- D
- ४. B -C- A- D

प्र.४१ वा : "कल्हन" द्वारे लिखित "राजतरंगीणी" ग्रंथ हा --

- A काश्मीरचा इतिहास सांगतो
- B हर्षवर्धनाच्या दरबाराची माहिती सांगतो
- C चंद्रगुप्ताच्या इतिहास विषयी सांगतो
- D यांपैकी नाही

प्र.४२ वा : जोड्या लावा.

अ-गट

- A कालीदास
- B शुद्रक
- C वराहमिहिर
- D विशावादत्त

ब-गट

- I रेत्तुसमहारा
- II पंचसिध्दांतिका
- III मुद्राराक्षस
- IV मृच्छकटिक

पर्याय

	A	B	C	D
1	III	II	IV	I
2	II	IV	I	III
3	II	I	IV	III
4	I	III	IV	II

प्र.४३ वा : पुढील पैकी अचुक जोडी/जोड्या ओळखा:

- A अर्जिकिया - बियास
- B परुष्णी - रावी
- C असिकीनी - चिनाब
- D वितस्ता - झेलम

पर्याय :

- १. केवळ A बरोबर
- २. केवळ B बरोबर
- ३. केवळ B व C बरोबर
- ४. A B C व D सर्व बरोबर

प्र.४४ वा : भारतीय इतिहासाच्या संशोधनाचा अधिकृत दस्तावेज मानला गेलेला पहिला संस्कृतमधील शिलालेख कोणता ?

पर्याय :

१. अलाहाबाद स्तंभावरील शिलालेख
२. ऐहोक प्रशस्ती
३. झुनागड येथील दगडावर कोरलेले शिलालेख
४. यापैकी नाही

प्र.४५ वा : सुरुवातीच्या वैदिक काळासंबंधी पुढील विधाने लक्षात घ्या व योग्य तो पर्याय निवडा

- 1 A पुरोहित वर्गाला समाजात विशेष (महत्वाचे) स्थान नव्हते.
- 2 B "सभा" व "समिती" यांना राजा निवडण्याचे अधिकार नव्हते.
- 3 C धर्म तंत्र-मंत्र कर्मकांडावर आधारित नव्हता.
- 4 D देवाची पुजा-अर्जना अध्यात्मप्राप्ती साठीच केली जायची.

प्र.४६ वा : अथर्ववेदात विशेष माहिती मिळते.

- A उत्तरवैदिक काळातील समाजजिवन
- B उत्तर वैदिक समाजातील विशेष प्रथा-परंपरा
- C वैदिक समाजाची सामाजिक-धार्मिक स्थिती

पर्याय :

१. केवळ A बरोबर
२. केवळ A व B बरोबर
३. केवळ C बरोबर
४. केवळ A व C बरोबर

प्र.४७ वा : उत्तर वैदिक काळासंबंधीत चुकीचे विधान ओळखा.

- 1 A "जमात" हा समाज संघटीत करण्याचा एकमेव आधार होता.
- 2 B झमिनीला विशेष महत्व प्राप्त झाले आणि जमिनीची मालकी एकत्रीत जमातीकडून वैयक्तिक कुटुंबाकडे हस्तांतरीत झाली.
- 3 C गोत्रा बाहेर विवाह घडत होते.
- 4 D सभा हि समितीपेक्षा अधिक महत्वाची होती.

प्र.४८ वा : स्थापत्याच्या नगरा शैलीचे उदाहरण

१. विश्व ब्रम्ह मंदिर, आलमपुर
२. ब्रह्मेश्वर मंदिर, तंजावर
३. लिंगराज मंदिर, भुवनेश्वर
४. कैलासनाथ मंदिर, कांचीपुरम

प्र.४९ वा : भारतीय इतिहासातील राज्यकर्ते व त्यांचे विविध क्षेत्रातले विशिष्ट योगदान लक्षात घ्या व अचुक जोडी / जोड्या ओळखा

- A हैदरअली व टिपु सुलतान -- युद्धकला
B कृष्णदेवराय - तेलगु साहित्य
C शेरशाहा सुरी - रस्ते बांधी व जमीन सुधारणा
D अफगाण व तुर्क - समाधी स्थळाचे स्थापत्य

पर्याय :

१. केवळ A बरोबर
२. केवळ A व B बरोबर
३. केवळ C बरोबर
४. सर्व बरोबर

प्र.५० वा : मुघलशाही काळात कोणती भारतीय कला अधिक भरभराटीस आली ?

पर्याय :

१. शिल्पकला
२. चित्रकला
३. स्थापत्य कला
४. नृत्यकला

प्र.५१ वा : खालील पैकी कोणते विधान जिनांविषयी (महंमद अली जिना) सत्य नाही

- A १९०६ च्या कलकत्ता अधिवेशनात ते दादाभाई नौरोजी यांचे सचिव होते.
B १९१३ ला मुस्लीम लीग मध्ये प्रवेश केल्यावर ते धार्मिक राष्ट्रवादी झाले.
C १९१६ च्या लखनौ कराराचे टिळकांसोबत लिखाणकार होते.
D १९१९-२० मधील गांधीजींनी पुकारलेल्या असहकार चळवळीमध्ये सक्रिय सहभागी होते.

पर्याय

१. केवळ A बरोबर
२. केवळ B बरोबर
३. केवळ C बरोबर
४. केवळ D बरोबर

प्र.५२ वा : १९१८ नंतर मॉटफोर्ड सुधारणावरील मतभेदांवरून मतभेदांवरून "तेजबहादुर सप्रु, जयकर आणि चिंतामणी यांनी काँग्रेसशी फारकत घेऊन कोणतीह संस्था उघडली.

पर्याय :

१. सर्व्हंट्स ऑफ इंडियन सोसायटी
 २. स्वराज पार्टी
 ३. नॅशनल लिबरल असोसिएशन
 ४. लिबरल युनियन
-

प्र.५३ वा : खालील घटनांची कालानुक्रमे मांडणी करा.

- A सविनय कायदेभंग चळवळ
- B भगतसिंग व सहकाऱ्यांना फाशीची शिक्षा अंमलबजावणी
- C जवाहरलाल नेहरु काँग्रेस चे अध्यक्ष
- D पुणे करार

पर्याय :

१. B A C D	2. C A B D
3. C B D A	4. A C D B
-

प्र.५४ वा : खालील घटनांची कालानुक्रमे मांडणी करा.

- A सम्राज्यांतर्गत स्वराज्याची ब्रिटीशांची घोषणा
- B ऑल इंडिया स्टेट्स (स्टेटस) पिपल्स कॉन्फरन्स ची स्थापना
- C तुर्काकडुन खलिफा पायउतार
- D गांधी इर्विन करार

पर्याय :

१. B C D A	2. C A D B
3. C B A D	4. A C B D
-

प्र.५५ वा : पुढील पैकी कोणती/ कोणत्या जोडी/ जोड्या बरोबर आहेत?

- A वि.सी.जोशी – भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी
- B एन.एच.जोशी – ऑल इंडिया ट्रेड युनियन फेडरेशन
- C सुर्य सेन – भारतीय रिपब्लिकन आर्मी
- D एस.सी.बोस – काँग्रेसचे अत्यंत पुरोगामी अध्यक्ष

पर्याय :

१. केवळ A व D	२. केवळ B व C
३. केवळ C व D	४. सर्व बरोबर
-

प्र.५६ वा : पुढील पैकी कोणती/ कोणत्या जोडी/ जोड्या बरोबर आहेत?

- A १८९१ च्या इंडियन कॉन्सील अॅक्ट द्वारे प्रांतासाठी विधानमंडळ निर्माण झाले.
- B १९१९ च्या कायद्याने प्रांतामध्ये द्विशासन पध्दती आली
- C १९०९ च्या कायद्याने सांप्रदायिक वेगळे मतदार संघ निर्माण झाले.
- D १९३५ च्या कायद्याने प्रांतीय स्वायत्तता मिळाली

पर्याय :

१. केवळ A व B बरोबर	२. केवळ B बरोबर
३. केवळ C व D बरोबर	४. वरील पैकी एकही नाही
-

प्र.५७ वा : गटात न बसणारे विधान निवडा ?

- A १९३९ च्या त्रिपुरी काँग्रेस अधिवेशनात "पंत रेसुल्युशन" पारित झाले.
- B त्याने काँग्रेसचा गांधीजींवरील विश्वास पुन्हा सिध्द झाला.
- C काँग्रेस समाजवादी पार्टीला मतदानातुन दुर ठेवली गेली.
- D पि.सितारामय्या यांनी परिणामी सुभाषचंद्र बोस यांचा पराभव केला.

प्र.५८ वा : खालील कोणत्या वर्गाचा स्वातंत्र्य चळवळीत अत्यल्प सहभाग होता

पर्याय :

- A भांडवलदार
- B भारतीय राजे
- C अधिकारी वर्ग
- D शेतकरी

प्र.५९ वा : खालील घटनांची कालानुक्रमे मांडणी करा ?

- A अभिनव भारत संघटना
- B ऑल इंडिया मुस्लीम लीग ची स्थापना
- C काँग्रेस मधील जहाळ-मवाळ फुट
- D बंगालची फाळणी

पर्याय :

- १. A D B C
- २. D B A C
- ३. A B D C
- ४. C A B D

प्र.६० वा : १९१७ च्या काँग्रेसच्या अधिवेशनात अॅनि बेझंट अध्यक्ष असतांना अस्पृश्य निर्मुलनाचा ठराव कोणी मांडला ?

पर्याय :

- १. डॉ.बी.आर.आंबेडकर
- २. शिवराम जानबा कांबळे
- ३. वि.रा.शिंदे
- ४. दिनकरराव जवळकर

प्र.६१ वा : १९४२ च्या चले जाव "आंदोलन संदर्भात, पुढील पैकी बरोबर नसलेले विधान निवडा ?

- A चले जाव चळवळीला साम्यवाद्यांनी विरोध दर्शवला.
- B गोवळकर गुरुजींच्या राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाने स्वतःला यापासुन दुर ठेवले.
- C राजगोपालचारी यांनी असहमती दर्शवतांना पाकिस्तानसाठी वाटाघाटी करुन मार्ग काढावा असे सुचवले.
- D ही चळवळ तुलनेने पंजाब, एनडब्ल्युएफपी, मद्रास व केरळमध्ये अधिक प्रभावी होती.

प्र.६२ वा : १९०९ च्या मोर्लोमिंटो कायद्यासंदर्भात खालील पैकी कोणते विधान अचूक नाही.

- A नोकरशाही अधिक मजबुत करणे हा उद्देश
- B भारतात संसदीय प्रणाली लागू करणे हा उद्देश
- C मुस्लीम व मवाळपंथी यांचे इंग्रजांशी समर्थन प्राप्त करते.

पर्याय :

- १. केवळ A बरोबर
- २. केवळ B व C बरोबर
- ३. सवै बरोबर
- ४. केवळ B बरोबर

प्र.६३ वा : त्रिमंत्री योजने संदर्भात पुढील पैकी कोणती विधाने चुकीची नाहीत.

- A घटना समिती लोकशाहीच्या तत्वानुसार लोकसंस्थेवर आधारित होती
- B पाकिस्तान निर्मातीची कल्पना मान्य करण्यात आली नव्हती.
- C घटना समितीच्या सदस्यांमध्ये एकही ब्रिटीश अथवा युरोपियन अधिकारी नव्हता

पर्याय :

- १. केवळ A व C बरोबर
- २. सवै बरोबर
- ३. केवळ C बरोबर
- ४. केवळ A व B बरोबर

प्र.६४ वा : पुढील पैकी कोण लंडन येथील गोलमेज परिषदेत हजर नव्हते ?

पर्याय :

- १. वि.एस.श्रीनिवास शास्त्री
- २. तेजबहादुर सप्रु
- ३. सी.विजयराघवाचार्य
- ४. मुकुंद रामाराव जयकर

प्र.६५ वा : पुढील पैकी योग्य जोडी/जोड्या ओळखा

A	दि मदरलॅण्ड	-	मुजहर-उल-हक
B	अल हिलाल	-	अब्दुल कलाम आझाद
C	हिन्दुस्थान	-	मदन मोहन मालविय
D	बॉम्बे क्रॉनिकल	-	फिरोज शहा मेहता

पर्याय

- १. केवळ A बरोबर
- २. केवळ B व C बरोबर
- ३. केवळ C व D बरोबर
- ४. सर्व बरोबर

प्र.६६ वा : 'त्यांच्या पेक्षा तो अधिक माझा पराभव होता' असे उद्गार गांधीजींनी कोणासाठी काढले होते

- A चित्तरंजन दास बाबु
- B सरदार पटेल
- C पट्टात्री सिसारामय्या
- D चक्रवर्ती राजगोपालाचारी

प्र.६७ वा : जोड्या लावा.

अ-गट		ब-गट	
A	ऑल इंडिया डिस्प्रेस्ड क्लासेस कॉन्फरन्स	I	कोल्हापुरचे महाराज
B	ऑल इंडिया डिस्प्रेस्ड क्लासेस असोसिएशन	II	एम.सी.राजा
C	ऑल इंडिया डिस्प्रेस्ड क्लासेस काँग्रेस	III	डॉ.आंबेडकर
D	ऑल इंडिया डिस्प्रेस्ड काँग्रेस लिग	IV	बाबु जगजिवनराम

पर्याय	A	B	C	D
1	I	II	III	IV
2	II	III	IV	I
3	III	II	I	IV
4	IV	III	II	I

प्र.६८ वा : काँग्रेस स्थापनेनंतरच्या सुरुवातीच्या काळातील मवाळवादी धोरणांवर टिका करतांना पुढे काही राष्ट्रवाद्यांनी विधाने दिली आहेत, ती लक्षात घ्या

- A अरबिंदो घोष – काँग्रेसच्या सभा म्हणजे ब्रिटीशांचे गुणगान सत्र
- B अश्विनीकुमार दत्त – काँग्रेसची अधिवेशने म्हणजे तीन दिवसांचा तमाशा
- C बाळ गंगाधर टिळक – बेडकाप्रमाणे वर्षातून एकदा डरावणे वरील पैकी कोणते विधान योग्य आहे ?

पर्याय :

१. केवळ A व B, २. केवळ B, ३. केवळ A व C, ४. A B व C तिन्ही बरोबर

प्र.६९ वा : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील महिलांच्या योगदाना संदर्भात पुढील विधाने लक्षात घ्या व बरोबर बसलेली विधाने निवडा

- A १९२५ च्या अधिवेशनात अध्यक्ष म्हणून सरोजिनी नायडु यांची निवड करण्यास गांधीजींचा सक्रिय पाठिंबा होता.
- B १९१७ साली मोर्टफोर्ड सुधारणेसंबंधी शिफारस मंडळात महिलांची बाजू मांडण्यासाठी अॅनि बेझंट होत्या.
- C 'पूर्ण स्वराज्य' च्या मागणीसाठीच्या आंदोलनातील दारु दुकानासमोर घरणे, विदेशी कापड्याच्या बहिष्कारात हंसा मेहता आघाडीवर होत्या.
- D कमलादेवी चटोपाध्याय यांनी ग्रामीण राहून काम केले

पर्याय :

१. केवळ A व B बरोबर
२. केवळ C बरोबर.
३. सर्व पर्याय बरोबर
४. केवळ A C व D बरोबर

प्र.७० वा : १९१९ च्या कायद्यात महिलांना पुरुषांबरोबरीचा मतदानाचा हक्क मिळाला. खालील पैकी कोणत्या पर्यायाचा हा प्रभावी परिणाम होता.

- A ऑल इंडिया वुमन कॉन्फरन्सची निदर्शने
- B आखिल भारतीय काँग्रेसची मागणी
- C मुडीमन समितीचा अहवाल
- D धार्मिक- सामाजिक सुधारणा चळवळ

प्र.७१ वा : रयतवारी पध्दतीत पुढील अधिकार आहेत

- A जमीन स्वतः कसणे
- B जमीन विकणे
- C जमीन दान देणे
- D जमीन दुसऱ्यास मोबदला देऊन कसणे
- E वडिलोपार्जित जमिनीत सर्व मुलांना समान हिस्सा

पर्याय :

१. केवळ A B व D बरोबर,
२. केवळ A C D बरोबर
३. केवळ A बरोबर
४. सर्व बरोबर

प्र.७२ वा : पुढील विधाने लक्षात घ्या (संस्कृत कॉलेज) संदर्भात

- A सर रॉबर्ट ग्रँट यांनी पुणे येथे संस्कृत कॉलेज स्थापन केले
- B आधी मराठी व नंतर इंग्रजी भाषेचा समावेश केला.
- C कॉलेजचे नाव बदलून पुना कॉलेज हे नाव दिले

पर्याय :

१. केवळ B व C बरोबर
२. केवळ A बरोबर
३. केवळ C बरोबर
४. सर्व बरोबर

प्र.७३ वा : भारतीय पाश्चात्य शिक्षण पध्दतीचा –मॅगनाकार्टा कशास म्हटले जाते

पर्याय :

१. १८१३ चा कायदा
२. वुडचा खलिता
३. १८३३ चा कायदा
४. हंटर कमिशनचा अहवाल

प्र.७४ वा : १९२० मध्ये गुजरातमध्ये अहमदाबाद येथे राष्ट्रीय विद्यापीठ स्थापन झाले, त्याचे कुलपती कोण होते

पर्याय :

१. महात्मा गांधी
२. सरदार पटेल
३. विठ्ठलभाई पटेल
४. हंसा मेहता

प्र.७५ वा : ख्रिश्चन मिशनर्यांचा कडा प्रतिकार करणारे –विचार लहरी वृत्तपत्र कोणी काढले ?

पर्याय :

१. शिवराम परांजपे
२. कृष्णशास्त्री चिपळुणकर
३. विष्णुबुआ ब्रम्हचारी
४. काशीनाथ विष्णु फडके

प्र.७६ वा : जोड्या लावा.

अ-गट

- A जगन्मित्र
B ज्ञान प्रसारक
C शुभसुचक
D मित्रोदय

ब-गट

- I कोल्हापुर
II रत्नागिरी
III सातारा
IV पुणे

पर्याय

	A	B	C	D
1	II	I	III	IV
2	I	II	III	IV
3	IV	II	III	I
4	III	IV	II	I

प्र.७७ वा : खालील पैकी कोणी ख्रिश्चन धर्माचा स्विकार केला होता

- A नारायण शेषाद्री
B पंडिता रमाबाई
C भाबा पद्मनजी
D सुर्यकांत जोशी

पर्याय :

१. केवळ A व B बरोबर,
२. केवळ A व C बरोबर
३. केवळ D चुक
४. सर्व बरोबर

प्र.७८ वा : भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या पहिल्या अधिवेशनात खालील पैकी कोण नव्हते ?

पर्याय :

१. लोकमान्य टिळक
 २. गोपाळ गणेश आगरकर
 ३. नारायण गणेश चंदावरकर
 ४. शिवराम हरी साठे
-

प्र.७९वा : त्यांना ओळखा

- A मुळशी सत्याग्रहाचे त्यांनी नेतृत्व केले
- B चैतन्य गाथा हा ग्रंथ त्यांनी लिहिला
- C फॉरवर्ड ब्लॉक पक्षाचे महाराष्ट्र प्रदेशाध्यक्ष होते
- D नगर जिल्ह्यातील पारनेर येथे त्यांचा जन्म झाला.

पर्याय :

- १. पांडुरंग सदाशिव साने
- २. पांडुरंग महादेव बापट
- ३. डॉ.मुंजे
- ४. दादासाहेब खापर्डे

प्र.८०वा : कोल्हापुरातील 'शिवाजी क्लब' कोणी स्थान केला ?

पर्याय :

- १. बाळ गंगाधर टिळक
- २. विनायक देशपांडे
- ३. हनुमंतराव कुलकर्णी
- ४. विनायक सावरकर

प्र.८१वा : महात्मा ज्योतिबा फुले यांना अर्धांगवायुचा झटका आल्यानंतर त्यांनी पुर्ण केलेला ग्रंथ कोणता?

पर्याय :

- १. सार्वजनिक सत्यधर्म
- २. शेतकऱ्यांचा आसुड
- ३. घुलामगिरी
- ४. खतफोडीचे बंड

प्र.८२वा : प्रार्थना समाजाच्या संदर्भात पुढील विधाने लक्षात घ्या

- अ) या समाजाच्या मतांचे समर्थन करण्यासाठी 'एकेश्वरनिष्ठांची कैफियत' नावाचा निबंध लिहिला.
- ब) समाजाची चळवळ मुठभर उच्च विद्याभूषितांपुरतीच मर्यादित राहिली.

पर्याय :

- १. केवळ अ बरोबर
- २. केवळ ब बरोबर
- ३. दोन्ही बरोबर
- ४. दोन्ही चुक

प्र.८३वा : ए.ओ.ह्युम यांनी खालील पैकी कोणाता गुरु मानले होते.

पर्याय :

- १. गोपालकृष्ण गोखले
 - २. लोकहितवादी
 - ३. महादेव गोविंद रानडे
 - ४. दादाभाई नौरोजी
-

प्र.८४वा : पुणे येथे अनाथ बालिकाश्रमाची स्थापना कोणी केली ?

पर्याय :

१. पंडिता रमाबाई
२. रमाबाई रानडे
३. महर्षी कर्वे
४. गोपाळ गणेश आगरकर

प्र.८५वा : जपान वुमन्स युनिव्हर्सिटीच्या आधारे भारतवर्षीय महिला विद्यापीठ कोणी स्थापन केले.

पर्याय :

१. पंडिता रमाबाई
२. महर्षी कर्वे
३. विष्णुशास्त्री चिपळुणकर
४. सावित्रीबाई फुले

प्र.८६वा : "माझी साक्ष" हे आत्मवृत्तपर पुस्तक कोणी लिहिले ?

पर्याय :

१. महात्मा ज्योतिबा फुले
२. पंडिता रमाबाई
३. रमाबाई रानडे
४. आनंदीबाई जोशी

प्र.८७वा : आंतरजातीय विवाहास कायदेशीर मान्यतेसाठी विधीमंडळात विठ्ठलभाई पटेल यांनी बिल मांडले होते. त्याला अनुसरून "प्रणय प्रभाव" हे नाटक कोणी लिहिले ?

पर्याय :

१. केशवराव जेधे
२. दिनकरराव जवळकर
३. श्रीपादराव शिंदे
४. भास्करराव जाधव

प्र.८८वा : "देशाचे दुश्मन" खटला प्रकरणात दिनकरराव यांचे वकीलपत्र उच्च न्यायालयात कोणी घेतले होते ?

पर्याय :

१. रामचंद्र लाड
२. श्रीधरपंत टिळक
३. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर
४. बाळासाहेब बोले

प्र.८९वा : डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांनी धर्मातराची घोषणा कोणत्या ठिकाणच्या सभेत केली होती ?

पर्याय :

१. महाड
२. नाशिक
३. मुखेड
४. येवला

प्र.९० वा : भारतीय बहिस्कृत समाज शिक्षण प्रसारक मंडळ कोणी स्थापन केले?

पर्याय :

१. शिवराम जानबा कांबळे
२. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर
३. विठ्ठल रामजी शिंदे
४. सदाशिव गोवंडे

प्र.९१ वा : नुकत्याच कुठल्या राज्याच्या मंत्रालयामध्ये 'गो मंत्रालय' हे नवीन मंत्रालय तयार करण्यात आले आहे ?

पर्याय :

१. राजस्थान	२. तेलंगणा
३. उत्तरप्रदेश	४. मध्यप्रदेश

प्र.९२ वा : योग्य विधाने ओळखा

- अ) सरन्यायाधिशपदी गोगाई हे ४५ वे सरन्यायाधिश म्हणून रुजू झाले.
ब) या आधी ते पंजाब व हरियाणा न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधिश राहिलेले आहेत.

पर्याय :

१. फक्त अ योग्य	२. फक्त ब योग्य
३. दोन्ही योग्य	४. दोन्ही अयोग्य

प्र.९३ वा : पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांना नुकताच संयुक्त राष्ट्रांचा पर्यावरणविषयक सर्वोच्च बहुमान मिळाला आहे, तो खालील पैकी कुठला आहे ?

पर्याय :

१. चॅंपियन्स ऑफ द वर्ल्ड	२. चॅंपियन्स ऑफ द अर्थ
३. चॅंपियन्स ऑफ द इन्व्हायरमेंट	४. चॅंपियन्स ऑफ ग्लोबलायझेशन

प्र.९४ वा : फ्रान्सेस अरनॉल्ड यांना नुकताच नोबेल जाहीर झाला त्याबद्दल विचार करा.

- अ) त्या अमेरिकन आहेत.
ब) रसायनशास्त्रात नोबेल मिळणाऱ्या त्या तिसऱ्या महिला आहेत.

पर्याय :

१. फक्त अ बरोबर	२. फक्त ब बरोबर
३. दोन्ही बरोबर	४. दोन्ही चुक

प्र.९५ वा : ग्लो ऑफ होप म्हणून जगप्रसिद्ध चित्र ज्यांच्यावर काढले आहे त्या व्यक्ती नुकत्याच निधन पावल्या त्या कोण ?

पर्याय :

१. स्मिता जोशी	२. गोदावरी होळकर
३. मिनाक्षी कुलकर्णी	४. गीता उपळेकर

प्र.९६वा : समृद्धी महामार्गाबद्दल अयोग्य विधान ओळखा

पर्याय :

१. हा महामार्ग जवळपास ८०० कि.मी.चा आहे.
२. हा महामार्ग नागपूर ते मुंबई आहे.
३. MSRTC तर्फे कामे करण्यात येणार.
४. या प्रकल्पाचा खर्च १० हजार कोटी अंदाजित आहे.

प्र.९७वा : नुकतेच ताजूकू होन्जो (जापान) आणि जेम्स अॅलिसन (अमेरिका) यांना कुठल्या योगदानाबद्दल नोबेल जाहीर झाला आहे?

पर्याय :

१. भौतिक शास्त्र
२. रसायन शास्त्र
३. अर्थशास्त्र
४. वैद्यकीय शास्त्र

प्र.९८वा : रेशन दुकानावरील भ्रष्टाचार, चोरी राखण्यासाठी शासनाने राबविलेली यंत्रणा कुठली ?

पर्याय :

१. ई-रेशनींग
२. ई-फुड
३. ई-पॉस
४. ई-डिस्ट्रीब्युशन

प्र.९९वा : Tribes India ची ब्रॅण्ड अॅम्बेसेडर म्हणून कुणाची नियुक्ती करण्यात आली ?

पर्याय :

१. मेरी कोम	२. हिमा दास
३. गीता फोगट	४. विनेश फोगट

प्र.१००वा : नुकतेच सुलावेसी बेट हे इतक्यात बातमीत होते ते कुठल्या देशाचे आहे ?

पर्याय

१. भारत	२. श्रीलंका
३. इंडोनेशिया	४. मलेशिया

सूचना - (पृष्ठ १वरुन पुढे)

८. प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर व इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉफी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षेमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-८२" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या करावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
९. सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तर पत्रिकेचा भाग-१ समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

Pick out the correct word to fill in the blank:

Q.No.201. I congratulate you _____ your grand success.

- (1) for (2) at
(3) on (4) about

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "" असे आहे त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(३)" होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. २०१ समोरील उत्तर-क्रमांक "३" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करुन दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र.क्र.२०१ ① ② ● ④

अशा पध्दतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरप्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करुन दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

FORUM MPSC ACADEMY

कार्यालयीन पत्ते

पुणे : तिसरा मजला, केशवर प्रसाद बिल्डिंग, जोगेश्वरी साडी दुकानाशेजारी, पेशवाई चौकाजवळ, कुमठेकर रोड,

सदाशिव पेठ मो. ९३५९४०५७२५, ९१५८३९३००३

औरंगाबाद : श्रीमान-श्रीमती दुकानामागे, प्लॉट नं. १० पूर्व, एस.बी.कॉलनी, औरंगपूर, मो. ८२०८७३११११

राजगुरुनगर (खेड) : पहिला मजला, हॉल नं.३, बालाजी आर्केड, सिव्हील कोर्टाशेजारी,

महात्मा गांधी शाळेजवळ मो.९८८११०९१५६

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

3rd Floor, Keshav Prasad Bldg., Kumthekar Road, Near Peshwai Chowk, Pune. Mobile 935940 5725
Behind Shrima-Shrimati Shop, Plot No. 10 (E), S.B. Colony, Aurangapura, Aurangabad. Mob8208731191.
1st Floor, Hall No.3, Balaji Arcade, Near Civil Court, Rajgurunagar (Khed). Mob. : 9881109156

परीक्षेचे नाव: राज्य सेवा पूर्व परीक्षा-2019

विषयाचे नाव: इतिहास

प्रश्न क्र.	उत्तर क्र.	प्रश्न क्र.	उत्तर क्र.	प्रश्न क्र.	उत्तर क्र.	प्रश्न क्र.	उत्तर क्र.
1	3	26	2	51	4	76	1
2	2	27	1	52	3	77	3
3	4	28	3	53	2	78	1
4	4	29	2	54	2	79	2
5	3	30	4	55	4	80	3
6	1	31	3	56	4	81	1
7	4	32	2	57	4	82	3
8	4	33	3	58	2	83	3
9	3	34	2	59	1	84	3
10	4	35	3	60	3	85	2
11	3	36	3	61	1	86	2
12	1	37	3	62	4	87	3
13	4	38	4	63	3	88	3
14	1	39	4	64	3	89	4
15	4	40	3	65	4	90	2
16	3	41	1	66	4	91	4
17	1	42	2	67	1	92	2
18	2	43	4	68	4	93	2
19	2	44	3	69	4	94	1
20	3	45	3	70	3	95	4
21	4	46	2	71	4	96	4
22	1	47	3	72	1	97	4
23	2	48	3	73	2	98	3
24	2	49	3	74	1	99	1
25	3	50	3	75	4	100	3

FORUM MPSC ACADEMY

3rd Floor, Keshav Prasad Bldg.,Kumthekar road, Near Peshwai Chowk,Pune, Mobile:9359405725
Behind Shrima-Shrimati Shop, Plot No.10(E), S.B.Colony, Aurangpura,Aurangabad,Mob.8208731191
1st Floor, Hall No.3, Balaji Arcade, Near Civil Court, Rajgurunagar (Khed) Mob.9881109156

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक

Booklet No.

S10

वेळ:2(दोन)तास

State Services Prelim Examination 2019

TEST-1

प्रश्नपुस्तिका

पेपर-2 (CSAT)

संच क्रमांक

A

एकूण प्रश्न ८०

एकूण गुण २००

शूचना

१. सदर प्रश्नपुस्तिकेत १०० अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्न पत्रिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

२. आपला परीक्षा क्रमांक हा ह्या चौकोनात न विसरता बॉलपेनने लिहावा

परीक्षा क्रमांक									
	↑	↑						↑	
	केंद्राची	संकेताक्षरे						शेवटचा अंक	

३. वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तर पत्रिकेवरील सूचने प्रमाणे न विसरता नमूद करावा
४. या प्रश्न पुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला चार पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना १, २, ३ आणि ४ असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करतांना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे. पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये**
५. सर्वप्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. धाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे**. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
६. उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
७. प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तर पत्रिकांचे मूल्यांकन करतांना उमेदवारांच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांचा गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील."

थाकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षा कक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यात देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सद प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/ प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील कांही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्या व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिध्द करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम ८२" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुध्दा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही आशा

पुढील, सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

SEAL;

उतारा-1

एक काळ होता, जेव्हा हे सारे विश्व हे मानवासाठी कोडे होते. अग्नी, वादळ, पाऊस, दुष्काळ, हिमवर्षाव यामुळे तो त्रस्त व भयभीत होत असे. तेव्हा निसर्ग ही त्याच्या पूजेची व श्रद्धेची बाब होती. आधुनिक विज्ञानाचा जन्म झाला आणि ही परिस्थिती झपाट्याने बदलली. निसर्गाचे नियम मानवाने ज्ञात करून घेतले व त्यानुसार तो निसर्गाला, आपल्या सभोवतालच्या परिस्थितीला वाकवू लागला. गुरुत्वाकर्षणाचा सिद्धान्त व गतीचे नियम समजून घेतल्यावर तो पृथ्वीची गुरुत्वाकर्षण कक्षा ओलांडून अवकाशात झेप घेऊ लागला. रोगराईची कारणे कळल्यावर तो दीर्घायुषी झाला. तंत्रज्ञानात पारंगत मानवासाठी वस्तूंची रेलचेल ही सहज बाब झाली. सर्वांना हवीहवीशी वाटणारी ऐहिक समृद्धी अनेकांच्या आवाक्यात आली. मग मानवनिर्मित माध्यमे मानवाने विज्ञानाच्या साहाय्याने निसर्गावर मिळवलेल्या 'विजयाची' कहाणी रंगवून सांगू लागली. जणू काही विज्ञान हे निसर्गावर 'ताबा, नियंत्रण' मिळविण्याचे, त्याला जिंकण्याचेच साधन होते. विज्ञान मानणाऱ्या अनेकांना (सर्वांना नव्हे) 'निसर्गावर मात' हे विज्ञानाचे प्रमुख कार्य, त्याच्या अस्तित्वाचे प्रयोजन वाटू लागले. मात्र जेव्हा कधी त्सुनामीचे संकट येते, माळीण किंवा हिमाचल प्रदेशात दरड कोसळून होत्याचे नव्हते होते, केरळला अतिवृष्टी होते, मुंबईला २६ जुलैचा फटका बसतो, तेव्हा माणसे म्हणतात - 'निसर्गाने सुड उगवला, विज्ञान हरले, निसर्ग जिंकला'...

अहंकार, सूडबुद्धी, वर्चस्व गाजविण्याची वृत्ती या सर्व मानवी प्रेरणा, विकार आहेत. निसर्ग व विज्ञान, यांच्यापासून मुक्त आहेत. निसर्ग स्वतःच्या नियमानुसार, निरपेक्षपणे चालतो. तो त्यातून होणाऱ्या लाभ-हानीचा विचार करीत नाही. विज्ञान निसर्गाचे हे नियम समजून घेते. आपली मानवजात, आपण वास्तव्य करतो ती पृथ्वी, हे सर्व या विराट निसर्गाचाच एक भाग आहे, हे विज्ञान जाणते. म्हणून खरा वैज्ञानिक निसर्गावर हुकुमत गाजविण्याच्या गोष्टी कधीच करू शकणार नाही.

(1) आधुनिक विज्ञानाच्या जन्मापूर्वी कोणत्या गोष्टी अस्तीत्वात नव्हत्या ?

- अ) गुरुत्वाकर्षण सिद्धान्त
- ब) ऐहिक समृद्धि
- क) मानवी अहंकार

ड) रोगराईची कारणे

पर्याय:

1) (अ) व (ब)

2) (अ) व (ड)

3) (ब) व (क)

4) (ब) व (ड)

(2) पुढील विधानांपैकी अयोग्य विधान कोणते?

अ) रोगावरील उपचाराने मानव दीर्घायुषी झाला.

ब) आधुनिक विज्ञानाच्या जन्माने मानवी परिस्थितीत उत्क्रांती झाली.

पर्याय:

1) केवळ (अ)

2) केवळ (ब)

3) (अ) व (ब) दोन्ही

4) (अ) व (ब) दोन्ही नाही

(3)

अ) मानवजात हा निसर्गाचा एक भाग आहे.

ब) सर्व विज्ञान माननाऱ्यांच्या मते 'निसर्गावर मात' हे विज्ञानाचे प्रमुख कार्य वाटते.

पर्याय :

1) पर्याय (अ) योग्य,(ब) अयोग्य

2) पर्याय (अ) अयोग्य,(ब) योग्य

3) (अ) आणि (ब) दोन्ही योग्य

4) (अ) आणि (ब) दोन्ही अयोग्य

(4) कोणत्या कारणामुळे मानव निसर्गास पुजत आहे?

1) अग्नि,वादळ,पाऊस,यांपासून भय वाटत असल्यामुळे.

2) विज्ञानाचा जन्म न झाल्यामुळे.

3) अहंकार,सूडबुद्धी व प्रेरणा या विकारामुळे.

4) निसर्गाच्या नियमांचे ज्ञान व आधुनिक विज्ञानाचा अभाव.

(5) आधुनिक विज्ञानाचा प्रत्यय कोणकोणत्या बाबींवरून दिसून येतो ?

अ) रोगराईची कारणे समजणे.

ब) आकाशातील झेप.

क) सहज वस्तूंची रेलचेल.

ड) माध्यमे.

पर्याय:

1) फक्त अ,ब,ड

2) फक्त ब,क,ड

3) फक्त अ,ब,क

4) ब वगळता सर्व

जगभर फिरून आल्यानंतरच आपल्या जन्मभूमीचे खरे महत्त्व कळते. राजनैतिक अधिकारी व कवीअभयकुमार यांनी अनेक देशांमध्ये काम केल्यानंतर घेतलेला हा अनुभव. त्यांची ओळख राजनैतिक अधिकारी म्हणून फारशी नसली तरी कवी म्हणून नक्कीच आहे. नुकतेच त्यांच्या कवितांचे वॉशिंग्टन डीसी येथे 'लायब्ररी ऑफ काँग्रेस' येथे ध्वनिमुद्रण करण्यात आले. हा मान मिळालेले ते पहिले भारतीय कवी. 'दी पोएट्री अँड पोएट' मालिकेत त्यांच्या या कवितांचा समावेश करण्यात आला आहे. या ध्वनिमुद्रणात आतापर्यंत १९९७ पासून रॉबर्ट हास, रिचर्ड ब्लांको, इव्हान बोलॅण्ड, बिली कॉलिन्स, रिटा डव्ह, लुईस ग्लक, डोनल हॉल, टेरान्स हेस, टेड कुसर, फिलीप लीव्हाइन, व्ही.एस मेरविन, नोमी शिहाबाने, रॉबर्ट पिनस्की, चार्ल्स सिमिक, नताशा ट्रेथवे, मोनका युन, ट्रॅसी स्मिथ यांच्या कवितांचा समावेश झाला आहे.

अभयकुमार यांची अलीकडची वॉशिंग्टन भेट गाजली, ती तेथील 'बसबॉइज' या पुस्तकांच्या दुकानात झालेल्या काव्यवाचनाने. तेथे इंद्रन, अमृतनायगम, सिमॉन शुचॅट यांच्यासमवेत त्यांनी काव्यवाचन केले. त्यांच्या कवितांचा समावेश किमान साठ आंतरराष्ट्रीय साहित्य नियतकालिकांत झाला आहे. 'द सिडक्शन ऑफ दिल्ली' (२०१४), 'द एट आइड लॉर्ड ऑफ काठमांडू' (२०१७), 'द प्रॉफेसी ऑफ ब्राझिलिया' (२०१८) हे त्यांचे काव्यसंग्रह प्रसिद्ध आहेत. 'अर्थ अँथेम' हे त्यांचे काव्यगीत तीस भाषांत अनुवादित झाले असून 'नॅशनल थिएटर ऑफ ब्राझिलिया' या संस्थेने त्याची संगीतमय रचना तयार केली. त्यात व्हायोलिनवादक डॉ. एल. सुब्रमणियम यांनी संगीत दिले असून कविता कृष्णमूर्ती यांनी ते गायले आहे. 'कॅपिटल्स अँड १०० ग्रेट इंडियन पोएट्स' या पुस्तकाचे ते संपादक आहेत. २०१३ मध्ये त्यांना सार्कचा साहित्य पुरस्कार मिळाला. 'पोएट्री साल्झबर्ग रिव्ह्यू', 'आशिया लिटररी रिव्ह्यू' या नियतकालिकांत त्यांचे लेखन प्रसिद्ध झाले.

अभयकुमार हे मूळ बिहारचे. १९८० मध्ये नालंदा जिल्ह्यात एका लहानशा खेड्यात जन्मलेला प्राथमिक शिक्षकाचा हा मुलगा जेव्हा दिल्लीत आला तेव्हा तेथील संस्कृती त्याच्यासाठी वेगळी होती. इंग्रजीचा गंध नव्हता, पण दोन वर्षांत त्यांनी इंग्रजीवर प्रभुत्व मिळवले. पदवीसाठी त्यांनी भूगोलाचा अभ्यास केला, पण नंतर ते साहित्याकडे वळले. वयाच्या विंशत त्यांनी 'रिव्हर व्हॅली टू सिलिकॉन व्हॅली-स्टोरी ऑफ श्री जनरेशन्स ऑफ अँड इंडियन फॅमिली' हे आठवणीपर पुस्तक लिहिले. मध्यमवर्गीय कुटुंबाचा सगळा जीवनपट यातून सामोरा येतो. परराष्ट्र सेवेची परीक्षा उत्तीर्ण झाल्यानंतर त्यांची पहिली नेमणूक थेट मॉस्कोत झाली. ते नुसते लेखकच नाहीत तर चित्रकारही आहेत.

सेंट पीट्सबर्ग, नवी दिल्ली, पॅरिस येथे त्यांच्या चित्रांची प्रदर्शने झाली आहेत. मगाही, हिंदी, इंग्रजी, रशियन, नेपाळी या भाषा त्यांना येतात. संस्कृत, स्पॅनिश भाषा चांगल्या समजतात, त्याचा फायदा त्यांना वैचारिक संपन्नता वाढवण्यासाठी झाला. सध्या ते ब्राझीलमध्ये राजनैतिक अधिकारी आहेत. त्यांनी परराष्ट्र सेवेच्या माध्यमातून देशोदेशीच्या कवींना वेगळ्या माध्यमांतून एकत्र आणण्याचा प्रयत्न केला. 'वुई आर ह्यूमन्स, द अर्थ इज अवर होम' या त्यांच्या पृथ्वीगीताचे अंतिम वाक्य जागतिकीकरणानंतर जगाशी आपल्या बदललेल्या नात्याची अनुभूती देते.

(6) उताऱ्यावरून तुम्ही असा निश्चित निष्कर्ष काढू शकता की अभयकुमार हे एक _____ आहेत.

- अ) बहुभाषिक
- ब) संपादक
- क) लेखक
- ड) संगीतकार
- इ) काव्यवाचक

पर्याय :

1) अ,ब,क,ड,	2) अ,ब,ड,इ
3) अ,क,ड	4) अ,ब,क,इ

(7) अभयकुमार यांच्या बद्दलची अयोग्य विधाने ओळखा.

- अ) नुकतेच त्यांची वाशिंग्टन येथे नियुक्ती झाली.
- ब) ते ब्राझीलचे राजनैतिक अधिकारी आहेत.
- क) त्यांना संस्कृत,इंग्रजी आणि स्पॅनिश भाषा चांगल्या येतात.
- ड) त्यांच्या 'बसबॉइज' या पुस्तकाने वाशिंग्टन भेट गाजली.

पर्याय :

1) ब,क

2) ब,ड,अ

3) अ,ब,क

4) अ,ब,क,ड

(8) खालील कोणकोणत्या व्यक्ति उताऱ्यातील मुख्य व्यक्तींच्या संपर्कात आल्या?

पर्याय:

1) रॉबर्ट पिनस्की

2) इंद्रन

3) रॉबर्ट हास

4) नताशा ट्रेथवे

(9) खालीलपैकी कोणकोणती पुस्तके लेखकाने (अभयकुमार यांनी) लिहिली नाही?

अ) बसबॉइज

ब) कॅपिटल अँड 100 ग्रेट इंडियन

क) एशिया लिटररी रिव्ह्यू

ड) रिव्हर व्हॅली टू सिलिकॉन व्हॅली स्टोरी ऑफ थ्री जनरेशन ऑफ अँड इंडियन फॅमिली

पर्याय :

1) फक्त ड

2) फक्त ब,ड

3) फक्त अ,ब,ड

4) अ,ब,क

(10) अभयकुमार यांच्याबद्दल योग्य विधान ओळखा.

1) हे मूळचे दिल्लीतले होते.

2) पदवीसाठी त्यांनी इंग्रजीचा अभ्यास केला.

3) देशोदेशीच्या कवींना एकत्र आणण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला.

4) 'अर्थ अर्थम' हे त्यांचे काव्यगीत तेहत्तीस भाषात अनुवादीत झाले.

उतारा-3

घनकचरा व्यवस्थापन करण्याबाबत दाखवलेल्या दिरंगाईमुळे बांधकामांना परवानगी नाकारणाऱ्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या दणक्याने एका झटक्यात महाराष्ट्रातील ३२ महानगरपालिका आणि नगरपालिकांच्या व्यवस्थापनाचे आराखडे मंजूर करून शासनाने गेल्याच आठवड्यात आपली अभूतपूर्व कार्यक्षमता पुन्हा एकदा सिद्ध केली आहे. हे आराखडे मंजूर करण्यास एवढा कालावधी का लागला, याचे उत्तर देण्यास बांधील नसल्याने, कचऱ्याच्या प्रश्नाकडे शासन किती गंभीरपणे पाहते, याचा पुरावाच यानिमित्ताने मिळाला आहे. कचरा व्यवस्थापन म्हणजे गावातला कचरा गोळा करून तो गावाबाहेर नेऊन टाकायचा, एवढीच समज असलेल्या भारतात त्याबाबत अजिबातच गांभीर्य नाही, याचा अनुभव पुनःपुन्हा येत असतो. राज्यातील अनेक गावे आणि शहरे अशा रितीने कचरा गोळा करून तो साठवून ठेवत असतात. ओला व सुका कचरा वेगळा करून त्याची विल्हेवाट लावण्याच्या निर्णयास पालिकांच्या व्यवस्थापनांनी नियोजनपूर्वक हरताळ फासला आहे. त्यामुळे राज्यातील प्रत्येक गाव आणि शहराबाहेर कचऱ्याच्या टेकड्या निर्माण झाल्या आहेत. या टेकड्या म्हणजे विषारी वायूंचे बॉम्ब आहेत आणि ते समस्त नागरिकांच्या आरोग्याची चिंता वाढवणारे आहेत; परंतु एकूणच सार्वजनिक आरोग्याबाबत शासकीय पातळीवर होत असलेली हलगर्जी किती महागात पडू शकते, याचा अनुभव सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशामुळे आला. घनकचरा व्यवस्थापणासाठी राष्ट्रीय पातळीवर निर्णय घेऊन दोन वर्षे होऊनही अनेक राज्यांनी त्याबाबत ठोस धोरण आखलेले नाही. याबद्दल तीव्र नाराजी व्यक्त करित सर्वोच्च न्यायालयाने महाराष्ट्र, उत्तरखंड आणि मध्यप्रदेश या राज्यांत बांधकामांवर पूर्ण बंदी जाहीर केली. अनेक राज्यांना न्यायालयाने दंडही ठोठावला. याचा अपेक्षित परिणाम झाला आणि बांधकाम व्यावसायिकांमध्ये त्यामुळे एकच खळबळ उडाली. या व्यावसायिकांचा सरकार-दरबारी असलेला प्रभाव सर्वश्रुत असल्याने राज्यांनीही तातडीने पावले उचलण्यास सुरुवात केली.

(11) "घनकचरा व्यवस्थापन" म्हणजे काय?

अ) गावातला कचरा गोळा करून तो गावाबाहेर नेऊन टाकणे.

ब) कचरा गोळा करून साठवून ठेवणे.

क) ओला कचरा,सुका कचरा वेगवेगळा जमा करणे.

ड) प्रत्येक शहरातील व गावातील कचरा टेकड्यावर टाकणे.

इ) गोळा केलेला कचऱ्याचे योग्य व्यवस्थापन करणे.

पर्याय:

1) अ,ब,क,इ

2) अ,ब,ड,इ

3) अ,क,इ

4) अ,ब,क,ड,इ

(12) उताऱ्यातील 'विषारी वायूचे बॉम्ब' बदल योग्य विधाने ओळखा.

अ) हे विषारी वायु वातावरणातून निर्माण झाले आहेत.

ब) गावाच्या बाहेरील उंच टेकड्यावर हे बॉम्ब सापडतात.

क) पालिका व्यवस्थापकांच्या नियोजनपूर्वक हरताळाचे हे परिणाम आहेत.

पर्याय:

1) ब,क

2) अ,क

3) अ,ब सोडून बाकी सर्व

4) क सोडून बाकी सर्व

(13) घनकचऱ्याचा प्रश्न कशामुळे चर्चेत आला असे वरील उताऱ्यावरून स्पष्ट होते?

पर्याय :

1) राष्ट्रीय पातळीवर घनकचरा व्यवस्थापनाच्या आयोगामुळे.

2) विषारी बॉम्ब सापडल्यामुळे.

3) बांधकामांना परवानगी नाकारल्यामुळे.

4) नागरिक आजारी पडत असल्यामुळे.

(14) पुढील विधानांपैकी योग्य विधाने ओळखा.

अ) महानगरपालिका व नगरपालिकेचे व्यवस्थापनाचे आराखडे तयार करण्याचे काम शासन करते.

ब) कचरा प्रश्नावर शासन फार गंभीर नाही.

क) सर्वोच्च न्यायालयाने सर्व राज्यांना दंड ठोठावला आहे.

ड) महाराष्ट्रात संपूर्ण बांधकामावर बंदी आहे.

पर्याय:

1) फक्त अ,ब,ड

2) फक्त अ,क,ड

3) फक्त अ,ड

4) फक्त ब,ड

(15) राज्यांनी तातडीने पावले उचलण्यास सुरुवात केली कारण?

पर्याय:

1) लोक आजारी पडत होते.

2) कचऱ्याचे बॉम्ब तयार झाले होते.

3) बांधकाम व्यावसायीकाचा सरकार दरबारी दबदबा होता.

4) शासनाच्या उच्च न्यायालयाच्या आदेशामुळे

उतारा-4

जागतिकीकरणाच्या गोंडस नावाखाली नैसर्गिक 'मानवी भुके'चा व्यापार करून नफेखोरी करणाऱ्या या भांडवलदारी व्यवस्थेचे खरे तर दिवसच भरताना दिसत आहेत. जागतिकीकरणाचा

खंदा समर्थक म्हणून अमेरिकेची ओळख होती, मात्र चीनच्या स्वस्त तंत्रज्ञानापुढे सध्या अमेरिका हतबल झालेली दिसते. ज्या देशामध्ये कृषियोग्य जमीन जास्त व लोकसंख्या कमी आहे किंवा कृषी क्षेत्रावर लोकसंख्येचा भार कमी आहे, अशा देशांनी तंत्रज्ञान व रासायनिक उपचारांद्वारे उत्पादन प्रचंड प्रमाणात व तुलनात्मक दृष्टीने मानवी श्रमांपेक्षा स्वस्त धान्य उत्पादन करून जागतिक 'मानवी भुके'वर राज्य करण्याचे ठरवले. या हिंस्र खेळीमुळे एक अत्यंत हिडीस व पर्यावरणविरोधी स्पर्धा जागतिक पटलावर सुरू झाली. ही स्पर्धा उत्पादनवाढीची होती. कुठल्याही पर्यावरणाची व होणाऱ्या दुष्परिणामांची पर्वा न करता ही हिंस्र स्पर्धा वणव्यासारखी पसरली. ज्या देशांनी भांडवल व तंत्रज्ञान यांच्या भरवशावर संशोधनाला प्राधान्य दिले त्यांना या सर्व अस्त्रांचा जागतिक आर्थिक मक्तेदारीसाठी उपयोग करायचा होता. मात्र, या हिंस्र स्पर्धेत त्या देशातील सजग मानवी समुदाय या प्रचंड मोठ्या आर्थिक शक्तीपुढे न झुकता आपल्या सदसद्विवेकाला जागृत ठेवून पर्यायी संशोधनांमधून या षड्यंत्रांची लक्तरे वेशीवर टांगते झाले. इवेन जॉन्सनच्या 'लिंफोमा' निर्णयामुळे जगासमोर 'ग्लायफॉसेट'ची बदनामी उघड झाली.

या 'ग्लायफॉसेट'चा जर संक्षिप्त इतिहास बघितला तर खरेच धक्का बसतो. वस्तुतः 'ग्लायफॉसेट' सर्वप्रथम १९५० साली स्विस शास्त्रज्ञ हेन्री मार्टिन यांनी शोधले. या रसायनाचा खरा उपयोग पाइपलाइन व बॉयलर यावर जमलेल्या क्षारांना काढण्यासाठी करण्यात यायचा. कॅल्शियम, मॅग्नेशियम, मॅग्नीज, कॉपर व झिंकच्या जमलेल्या परतीवर हे रसायन प्रभावी होते. १९७० मध्ये अमेरिकन शास्त्रज्ञ जॉन फ्रँझ यांनी या रसायनामुळे वनस्पती नष्ट होऊ शकते हे प्रयोगातून सिद्ध केले. मोठी कृषी भूमी व कमी मनुष्यबळ असल्यामुळे या रसायनांची तणनाशक म्हणून मागणी या देशात वाढू लागली. स्वस्तात उत्पादन क्षमता वाढून जागतिक बाजारपेठेत या राष्ट्रांना धान्य विकून विकसनशील व अविकसित राष्ट्रांना 'आर्थिक परावलंबित' केले.

(16) खालील विधाने लक्षात घ्या.

अ) 'ग्लायफॉसेट' च्या वापराने वनस्पती नष्ट होऊ शकतात असा प्रयोग हेन्री मार्टिन यांनी शोधला.

ब) इवेन जॉन्सन सदसद्विवेकाला जागृत ठेवण्यातला होता.

क) जागतीकीकरणाच्या नावाखाली नैसर्गिक गोष्टींचा व्यापार करणाऱ्या व्यवस्थेचे शेवटचे दिवस आले आहेत.

वरील विधानांपैकी योग्य विधानांचा पर्याय ओळखा.

1) फक्त अ,ब

2) फक्त ब,क

3) 'क' वगळता सर्व

4) 'ब' वगळता सर्व

(17) पर्यावरण विरोधी स्पर्धा जागतिक पटलावर सुरु होण्यामागील मूळ कारण कोणते?

अ) चीनच्या स्वस्त तंत्रज्ञानामुळे.

ब) तंत्रज्ञान व 'ग्लायफॉसेट' च्या कृषितील वापराने.

क) 'मानवी भुकेवर' राज्य करण्याच्या धोरणामुळे.

पर्याय:

1) अ व क

2) अ ,ब

3) 'अ' सोडून सर्व

4) ब,क सोडून सर्व

(18) नैसर्गिक 'मानवी भुकेच्या' व्यापारास कारणीभूत कोण आहे?

1) चीनचे धोरण

2) स्विस

3) अमेरिका ज्यांचा खंदा समर्थक आहे

4) इवेन जॉन्सन

(19) 'ग्लायफॉसेट' चा उपयोग खालीलपैकी कोणत्या धरतीवर व्हायचा?

अ) Mg

ब) Mn

क) C

ड) Zn

पर्याय :

1) अ सोडून सर्व

2) फक्त ब,क

3) क सोडून सर्व

4) अ,ब,क

(20) जॉन फ्रँझ यांच्या प्रयोगाचा खालील कोणता परिणाम झाला?

1) कृषि भूमी व मनुष्यबळ अधिक झाले.

2) पर्यावरण विरोधी स्पर्धा जागतिक स्तरावर सुरू झाली.

3) चीनचे तंत्रज्ञान स्वस्त झाले.

4) अविकसीत राष्ट्रे आर्थिक परावलंबित झाले.

उतारा-5

अश्रूंची भीती कधीच बाळगू नका. या तथाकथित नागरीकरणाने पुरुषांना अश्रूंची भीती घातली आहे. तुमच्यात अश्रूंबद्दल अपराधी भावना निर्माण करण्यात आली आहे. जेव्हा अश्रू ओघळू लागतात, तेव्हा तुम्हाला अवघडल्यासारखं होऊन जातं. तुम्हाला वाटू लागतं, 'इतरांना काय वाटेल? मी पुरुष आहे आणि तरी मी रडतोय! हे किती बायकी वाटतंय, बालिश वाटतंय. असं अजिबात व्हायला नको.' तुम्ही अश्रू आवरता.. आणि तुमच्यात अंकुर पाहणारं काहीतरी खुडून टाकता.

तुमच्यासोबत असलेल्या अनेक गोष्टींपेक्षा अश्रू ही गोष्ट खूप सुंदर आहे, कारण तुमचं अस्तित्व जेव्हा ओतप्रोत भरून वाहतं, तेव्हा त्यातून अश्रू निर्माण होतात. अश्रू नेहमी दुःखाचेच असले पाहिजेत असं काही नाही; कधी कधी ते अतीव सुखातून येतात आणि कधी कधी तर ते अतीव शांतीतूनही येतात. कधी ते परमानंदामुळे येतात तर कधी ते प्रेमातून निर्माण होतात. खरं तर अश्रूंचा दुःखाशी किंवा आनंदाशीही संबंधच नाही. जे काही तुमच्या हृदयाला आतून ढवळून टाकतं, जे काही तुमचा ताबा घेतं, जे काही तुम्ही सामावून घेऊ शकता त्याहून खूप अधिक असतं, ते ओतप्रोत भरून वाहू लागतं- आणि त्यातून अश्रू निर्माण होतात. तेव्हा हे अश्रू अत्यानंदाने स्वीकारा, त्यांचा आस्वाद घ्या, त्यांची जोपासना करा, त्यांचं स्वागत करा आणि या अश्रूंच्या माध्यमातूनच तुम्हाला प्रार्थना कशी करायची ते समजेल. या अश्रूमधून तुम्हाला बघावं कसं ते समजेल. अश्रूंनी डबडबलेल्या डोळ्यांमध्ये सत्य बघण्याची क्षमता असते. अश्रूंनी डबडबलेल्या डोळ्यांमध्ये जीवनाचं सौंदर्य बघण्याची आणि त्यातलं वरदान जाणून घेण्याची शक्ती असते.

(21) अश्रूमध्ये कोणकोणत्या शक्ति असतात?

- अ) प्रार्थनेच्या पद्धतीची.
- ब) सत्य बघण्याची.
- क) व्यक्तीचे सौन्दर्य पाहण्याची.
- ड) जीवनाचे वरदान जाणण्याची.

पर्याय :

1) अ,ब,क	2) ब,क,ड
3) क आणि ड सोडून	4) फक्त ड

(22) अयोग्य विधान ओळखा.

- अ) व्यक्तीकडील अनेक गोष्टींपैकी अश्रू खूप सुंदर आहे.
- ब) अश्रूमध्ये जीवनाचे सौन्दर्य बघण्याची शक्ति असते.
- क) अश्रूंचा सुखाशी व दुःखाशी सारखा संबंध असतो.

पर्याय:

1) फक्त अ	2) फक्त अ, ब
3) फक्त ब,क	4) फक्त अ,क

(23) खालील योग्य विधाने ओळखा.

- अ) पुरुषांना अश्रूंची भीती वाटते.
- ब) अश्रुंमधून बघण्याचा दृष्टीकोण निर्माण होतो.
- क) अश्रु हे बायकी व बालीश असतात.

पर्याय:

1) 'अ' अयोग्य बाकी योग्य	2) फक्त 'ब' योग्य
3) 'क' योग्य व 'अ', 'ब' अयोग्य	4) फक्त 'क' अयोग्य
-

(24) अपराधी भावना अश्रुंबद्दल निर्माण करण्यात आली आहे असे लेखक का सांगतो?

- 1) अश्रु निघले हे बायकी वाटते.
 - 2) अश्रु निघले हे बालीश वाटते.
 - 3) पुरुष असूनही रडणे समाजास मान्य नसणे.
 - 4) अश्रुमुळे अवघडल्यासारखे होते.
-

(25) कोणकोणत्या गोष्टींमुळे अश्रु येतात?

अ) परमानंद	ब) शांति	क) प्रेम	ड) विरहानंतर

पर्याय:

1) अ,ब,ड,	2) अ,ब,क,ड
3) क,ब,ड	4) अ,ब,क
-

उतारा-6

'जात ही भारतीय समाजमनाच्या नेणिवेचा भाग बनली आहे' हे सारंगांचं विधान माझ्या मनातील विचार प्रतिबिंबित करणारं होतं. जातवास्तवाकडे मी 'आधुनिकतेतला अडसर' म्हणून तर बघतोच; पण त्याच्याही आधी समाजाचं 'गुणवत्तापूर्ण जगणं' रोखणारा घटक म्हणूनही बघतो. जात या मुद्द्याबरोबर ओघाने येणारा मुद्दा म्हणजे आरक्षण. सामाजिक विषमता दूर व्हायला मदत व्हावी म्हणून आरक्षणाची कल्पना अमलात आणली गेली आणि ते स्वागतार्हच आहे. जन्माधिष्ठित विभागणीमुळे ज्यांच्यावर पिढ्यानपिढ्या अन्याय झाला त्यांना आता समान संधी मिळाव्यात म्हणून केलेलं हे 'पॉझिटिव्ह डिस्क्रिमिनेशन' होतं. आज या विषयातील गुंते वाढले आहेत आणि खरं सांगायचं तर त्यावर बोलण्याइतका माझा अभ्यास नाही. काही गोष्टी अगदीच जाणवतात, पण त्यावर निर्णायक काही म्हणता येईल असं वाटत नाही. (जात जायला हवी हे

निर्णायकपणे वाटतं!) त्यामुळे आरक्षण हा मुद्दा बाजूला ठेवून आपण 'जात' या आरक्षणाच्या पुष्कळ आधीपासूनच्या वास्तवाबद्दल, आपण त्यावर काय करू शकतो याबद्दल बोलणार आहोत.

याबाबत एक किस्सा सांगतो. काही महिन्यांपूर्वी भीमा- कोरेगावला जे घडलं त्या संदर्भाने मला एका परिचितांनी काही 'फॉरवर्डेड मेसेजेस' पाठवले. दलित संघटनांनी पुकारलेला बंद अनाठायी होता असं त्यांचं म्हणणं होतं. त्यांना मी एक मोठा रिप्लाय दिला. त्यातला एक मुद्दा असा होता - 'भीमा-कोरेगावला जे घडलं' आणि 'भीमा-कोरेगावला जे घडलं त्यामुळे पुढे जे घडलं' यातील दुसऱ्या प्रकारामुळे अस्वस्थ, संतप्त होऊन बऱ्याच प्रतिक्रिया आल्या. तुमचे मेसेजेस त्याच धर्तीचे आहेत. पण पहिल्या प्रकाराबाबत, म्हणजे 'भीमा कोरेगावला जे घडलं' त्याबाबत तुमची प्रतिक्रिया समजली नाही. ती समजून घ्यायला मला आवडेल. एकूणच सवर्ण-दलित संघर्षाबाबत तुम्हाला काय वाटतं, फार पूर्वी नाही तर अगदी अलीकडील काळापर्यंत दलितांवर जे अत्याचार झाले त्याबाबत तुम्हाला काय वाटतं, खैरलांजी-खर्डा आणि इतर घटनांबाबत तुम्हाला काय वाटतं हे समजून घ्यायला मला आवडेल. या घटना भयंकर होत्या आणि दोषींना शिक्षा व्हायला हवी, असं तुम्ही म्हणाल याची मला कल्पना आहे. पण त्याच्यापुढे जाऊन, जातीवर आधारित आपल्या सामाजिक रचनेबाबत तुम्हाला काय वाटतं, सवर्ण आणि मुख्य म्हणजे शिक्षित, बुद्धिमान, शहरी विकासाचे लाभार्थी म्हणून आपली काही विशेष जबाबदारी आहे की नाही याबाबत तुम्हाला काय वाटतं हे समजून घ्यायला मला आवडेल.'

(26) लेखकाबद्दल पुढील कोणत्या गोष्टी निश्चितपणे सांगता येतील?

अ) आंबेडकरवादी विचारांचा प्रसारक आहेत.

ब) भीमा-कोरेगाव प्रकरणाचा अभ्यासक आहेत.

क) जात या मुद्द्यावर लेखकांचा स्वतःचा दृष्टिकोण आहे.

पर्याय:

1) फक्त ब,क

2) फक्त अ, क

3) अ,ब वगळता सर्व

4) क वगळता सर्व

(27) पुढील विधानांपैकी अयोग्य विधाने ओळखा.

अ) लेखकाच्या मते जात ही भारतीय समाजमनाच्या नेनीवेचा भाग बनली आहे.

ब) जातीभान हा घटक भारतीय मानवाच्या हृदयाचा भाग बनलेला आहे.

क) 'अनहिलेशन ऑफ कास्ट ' या लघुनिबंधाची रचना डॉ.बी.आर. आंबेडकर यांनी केली.

पर्याय:

1) फक्त अ,क

2) फक्त ब

3) फक्त क

4) अ,ब,क

(28) विलास सारंगाच्या मतांमध्ये कशाचा समावेश होत नाही?

अ) जातीव्यवस्था शतकानुशतके चालत आली आहे.

ब) जातीभान हा घटक संपूर्ण मानवजातीच्या जन्माचा भाग बनली आहे.

क) जात हा गुणवत्तापूर्ण जगणं रोखणारा घटक आहे.

पर्याय:

1) अ,क

2) ब,क

3) अ,ब

4) अ,ब,क

(29) अयोग्य विधानांचा पर्याय ओळखा.

अ) फार पूर्वी दलितांवर अन्याय होत नव्हते.

ब) आपली सामाजिक रचना जातीवर आधारलेली आहे.

क) आरक्षणामुळे समाजाचं गुणवत्तापूर्ण जगणं रोखलं जातं.

ड) खैरलांजी- खर्डी व इतर घटना समजून घ्यायला लेखकला फार आवडते.

पर्याय:

1) फक्त ब,क

2) 'ब' फक्त

3) अ,क, ड

4) फक्त अ, ड

(30) जातीमुळे कोणकोणत्या गोष्टीवर प्रभाव पडतो असे लेखकास वाटते?

पर्याय:

1) संस्कृतिक जगणं

2) मेंदूतील जातीज्ञान

3) मराठी साहित्यावर

4) मानवी जनूकांवर

उतारा-7

पहिले जागतिक महायुद्ध संपताना जर्मनी, ऑस्ट्रिया आणि हंगेरी या देशांची अर्थव्यवस्था पूर्णतः कोलमडली होती. इंग्लॅन्डला जेब आणि त्यांची बहीण डोरोथी यांच्या लक्षात आले की या देशांतील मुलांना भयानक उपासमारीला तोंड द्यावे लागत आहे. दोस्त राष्ट्रांनी या देशांची जी आर्थिक कोंडी केली होती त्यामुळे तिथे अन्नधान्याची तीव्र टंचाई निर्माण झाली होती. इंग्लंडमध्ये जेव्हा लोक महायुद्धातील विजयाचा आनंद साजरा करत होते तेव्हा या मुलांसाठी काय करता येईल याचा विचार इंग्लॅन्डला करत होत्या. ही नाकेबंदी थांबवावी म्हणून ब्रिटिश सरकारला विनंती करण्यासाठी 'फाईट द फॅमिन' हा दबाव गट इंग्लॅन्डला सारख्या काही समविचारी लोकांनी स्थापन केला. काही काळाने या संस्थेने आपले लक्ष मदत कार्य करण्याकडे केंद्रित केले. त्यासाठी १५ एप्रिल १९१९ रोजी जर्मन आणि ऑस्ट्रियन मुलांकरिता निधी गोळा करण्यासाठी 'सेव द चिल्ड्रन' ही संस्था स्थापन करण्यासाठी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्यात आली.

'सेव द चिल्ड्रन' या संस्थेच्या स्थापनेचा इतिहास मोठा रंजक आहे. १९१९ मध्ये इंग्लॅन्डला यांना लंडनच्या ट्राफलगार चौकात भुकेल्या बालकांचे फोटो असणारी हस्तपत्रके वाटण्याबद्दल अटक करण्यात आली. कारण या हस्तपत्रकांवरच्या मजकुराला शासनाने मंजूरी

दिलेली नव्हती. तत्कालीन ब्रिटिश सरकारचा असा अंदाज होता की इंग्लॅन्टाईन यांना अटक केल्यामुळे तरी ही त्रासदायक बाई जर्मनीच्या नाकेबंदीविरुद्ध चालवलेली मोहीम मागे घेईल. खटला कोर्टात उभा राहिल्यावर त्यांनी स्वतःचा बचाव स्वतःच केला. त्यांनी या प्रश्नाची नैतिक बाजू मांडली. न्यायाधीशांनी त्यांना दोषी ठरवले. पण त्यांना शिक्षा म्हणून केवळ ५ पौंड दंड ठोठावण्यात आला. त्यांना जरी शिक्षा झाली तरी त्यांना आपला नैतिक विजय झाल्यासाखे वाटले. यातील पुढचा आश्चर्यकारक भाग म्हणजे सरकारी वकील सर आर्चिबाल्ड बोल्डविन यांनी तिला जाहीररीत्या स्वतःच्या खिशातून पाच पौंड दिले. ही देणगी 'सेव द चिल्ड्रन' फंडाला देण्यात आलेली पहिली देणगी ठरली. सकाळपर्यंत या खटल्याची बातमी वर्तमानपत्राव्दारे सर्वतोमुखी झाली. पण या प्रसिद्धीमुळे इंग्लॅन्टाईन यांचे समाधान झाले नाही. कारण बातमीमुळे उपाशी मुलांची पोटे भरणार नव्हती. योगायोगाने मिळालेल्या या प्रसिद्धीचा फायदा निधी जमवण्यासाठी करायचे ठरवले. त्यांनी त्यावेळचे सर्वात मोठे सभागृह रॉयल अल्बर्ट हॉल इथे एक सार्वजनिक सभा बोलावली. या सभेला कोणीच येणार नाही, अशी भीती त्यांना वाटत होती. पण आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे मुंगीलाही शिरायला जागा मिळणार नाही एवढी गर्दी अल्बर्ट हॉलमध्ये या सभेसाठी झाली.

(31) 'फाईट द फॅमिन' संस्थेची स्थापना करण्याचा उद्देश काय होता?

पर्याय:

- 1) पहिले महायुद्धातील रोगांवर संशोधनासाठी.
- 2) नाकेबंदी विरोधी ब्रिटिश सरकारवर दबाव निर्माण करण्यासाठी.
- 3) ऑस्ट्रियन मुलांकरिता निधी गोळा करण्यासाठी.
- 4) ब्रिटिश सरकारला नाकेबंदी विरोधी विनंतीसाठी.

(32) अ) 'फाईट द फॅमिन'ची स्थापना इंग्लॅन्टाईन यांनी केली.

ब) 'फाईट द फॅमिन' संस्था जर्मनीवरील नाकेबंदी विरोधी मोहिमेसाठी करण्यात आली.

क) इंग्लॅन्टाईन यांनी ब्रिटनमध्ये भुकेल्या बालकांचे हस्तपत्रके वाटली.

वरील विधानांपैकी योग्य विधानांचा पर्याय ओळखा.

1) 'अ' फक्त	2) फक्त अ,ब
3) फक्त ब, क	4) फक्त अ,ब,क

(33) अयोग्य विधानांचा पर्याय ओळखा.

अ) ब्रिटन सरकारने 'सेव द चिल्ड्रन' फंड ला पहिली देणगी दिली

ब) ऑस्ट्रीयात सरकारच्या परवानगीशिवाय हस्तपत्रकावर कोणताही मजकूर छापता येत नाही.

क) इंग्लॅन्टाईन यांना अटकेनंतर जर्मनीत नाकेबंदी मोहीम चालू झाली.

पर्याय:

1) फक्त ब

2) फक्त ब,क

3) अ,क

4) ब,क,अ

(34) 'सेव द चिल्ड्रन' फंडाची स्थापना कोणकोणत्या देशांतील बालकांसाठी निधी गोळा करण्यासाठी झाली नाही?

अ) ब्रिटन ब) जर्मनी क) इंग्लंड ड) ऑस्ट्रीया इ) ऑस्ट्रेलिया फ) हंगेरी

पर्याय:

1) फक्त ब,ड

2) फक्त ब,ड,फ

3) फक्त अ,ब,क,इ

4) अ,क,इ,फ

(35) रॉयल अल्बर्ट हॉल कोठे आहे ?

पर्याय:

1) ऑस्ट्रेलिया

2) ऑस्ट्रीया

3) ब्रिटन

4) जर्मनी

उतारा-8

रसायनिक खते, कीटकनाशकांशिवाय शेती ही संकल्पनाच शेतकऱ्यांना सहजरीत्या मान्य होत नाही. सेंद्रिय शेती असो किंवा नैसर्गिक शेती, या पद्धतीच्या वापराविषयी अनेक समज-गैरसमज आधीपासूनच पसरलेले. पारंपरिक शेतीच्या जोखडात अडकलेल्या शेतकऱ्यांना त्यातून बाहेर काढणे कठीण मानले गेले. पण, अलीकडच्या काळात शेतकऱ्यांमध्ये जागरूकता वाढू लागली आहे. शेती सुधारणांकडे शेतकरी लक्ष देऊ लागले आहेत. बायोडायनॅमिक शेती हा सेंद्रिय शेतीचा विस्तारीत भाग. ही पद्धत जुनीच. पण, भारतात अलीकडच्या काळात अधिक चांगल्या

पद्धतीने विकसित होऊ लागली आहे. सेंद्रिय शेतीविषयी अजूनही शेतकऱ्यांपर्यन्त व्यवस्थित माहिती पोहचत नाही. या शेतीचा प्रयोग करणारा शेतकरी एकदा जरी अपयशी ठरला की, त्याची चर्चा झपाट्याने पसरते. उत्सुक शेतकऱ्यांमध्येही नैराश्य येते. मुळात शेतीशास्त्र हे भारतीयांना वर्षानुवर्षे अंनुभावातून मिळत गेले आहे. भारतीय पूर्वज ज्या पद्धतीने शेती करीत, त्याविषयी अभ्यास करून पाश्चात्य अभ्यासकांनीही त्याची स्तुती केली आहे. पण, भारतात मात्र या शेतीपद्धतीला त्याज्य ठरवले गेले. रसायनिक खते, कीड व रोगनाशके, तननाशके यांच्या वापराकडे अधिक लक्ष दिले गेले. हेक्टरी उत्पादकता वाढल्याचे पाहून बहुतांश शेतकऱ्यांनी रसायनिक शेतीकडे कल दर्शवला. पण, आता त्याचे दुष्परिणाम जाणवू लागले आहेत.

रासायनिक खते आणि कीटकनाशकांच्या अर्निबध वापरामुळे मृदा आरोग्य बिघडले आहे. पिकांसाठी आवश्यक सूक्ष्म जिवाणू नष्ट होत चालले आहेत. उत्पादकतेवरही परिणाम होऊ लागला आहे. रासायनिक खतांमधून पिकांची भूक भागते का? कीडरोग नियंत्रणाचे सोपे उपाय कोणते आहेत? असे अनेक प्रश्न शेतकऱ्यांना पडतात. आर्थिक नुकसान होईल, हे गृहित धरून विषारी औषधाची फवारणी केल्याने मित्र कीड, मित्र बुरशी मोठ्या प्रमाणावर नष्ट होते आणि निसर्गाचे संतुलन बिघडते, हे शेतकऱ्यांना समजावून सांगून त्यासाठी नेमके काय करावे याचे मार्गदर्शक प्रात्यक्षिकासह व्यापक स्वरूपात करणे आवश्यक होते. पण, या मार्गदर्शनाअभावी शेतीचे नुकसानच झाले.

विषारी कीटकनाशकांची प्रमाणाबाहेर फवारणी केल्यास काय दुष्परिणाम होतात, हे आता शेतकऱ्यांच्याही लक्षात येऊ लागले आहे. रासायनिक शेतीत विविध पिकांच्या वाढीसाठी लागणाऱ्या मुख्य आणि सूक्ष्म मूल्यद्रव्यांची गरज मोजली जाते, त्यानुसार ही मूलद्रव्ये बाहेरून दिली जातात. पण, त्यातील नेमकी किती वापरली जातात, किती वाया जातात, त्यातील घटकांमुळे किती गांडुळे, सूक्ष्म जिवाणू आणि जमिनीतील जीवसृष्टीवर परिणाम होतो, याचा विचार केला जात नाही. पण, सेंद्रिय आणि बायोडायनॅमिक पद्धतीत समग्र पिकांचा, त्यांच्या अंतर्बाह्य रचनेचा, नैसर्गिक संतुलनाचा विचार करण्यात आला आहे, असे अभ्यासकांचे म्हणणे आहे.

(36) अयोग्य विधाने ओळखा.

- अ) बायोडायनॅमिक हा आधुनिक सेंद्रिय शेतीचा विस्तारीत भाग आहे.
- ब) रासायनिक खते व कीटकनाशकांच्या वापराने मृदा आरोग्य बिघडते.
- क) गांडुळे, सूक्ष्म विषाणू : जमीन जीवसृष्टीवर रासायनिक शेतीचा परिणाम होतो.

पर्याय:

1) फक्त ब,क	2) फक्त अ, क
3) वरीलपैकी एकही नाही	4) वरीलपैकी सर्व
-

(37) रासायनिक खतांचा व कीटकनाशकांचा खालील कोणता परिणाम शेतीत आढळतात?

- 1) बायोडायनॅमिक शेती.
 - 2) भारतीय पूर्वजांची शेतीपद्धतीचा वापर.
 - 3) निसर्गाचे संतुलन बिघडते.
 - 4) पाण्याचे प्रदूषण वाढते.
-

(38) अयोग्य विधानांचा पर्याय ओळखा.

- अ) आर्थिक नुकसान झाल्याने मित्र कीड व बुरशीचा संपूर्ण नाश होतो.
- ब) भारतीयांनी पाश्चात्य शेतीतून अनुभव घेतले आहेत.

पर्याय:

- 1) फक्त अ बरोबर
 - 2) फक्त ब
 - 3) दोन्ही (अ) आणि (ब)
 - 4) दोन्ही नाही
-

(39) योग्य विधानांचा पर्याय ओळखा.

- अ) सेंद्रिय शेती व नैसर्गिक शेती बदल आता अनेक समज-गैरसमज पसरले आहेत.
- ब) रासायनिक शेतीकडे शेतकऱ्यांचा अधिक कल मागील काही काळात झाला असल्याचे जाणवते.

पर्याय:

- 1) फक्त अ
 - 2) फक्त ब
 - 3) दोन्ही (अ) आणि (ब)
 - 4) दोन्ही नाही
-

(40) खालीलपैकी कोणकोणत्या बाबींचा विचार करून बायोडायनॅमिक पद्धती निर्माण झाली असे म्हणतात?

अ) समग्र पिकांचा विचार

ब) अंतर्गत रचनेचा

क) नैसर्गिक संतुलन

ड) सेंद्रिय शेतीचा

पर्याय:

1) फक्त अ, ब, क

2) फक्त ब, क, ड

3) फक्त अ,क

4) वरीलपैकी सर्व

उतारा-9

विद्युत चुंबकीय तरंग: इ.स.१८६४ मध्ये जे.सी. मॅक्सवेल यांनी त्यांची सुप्रसिद्ध 'मॅक्सवेल समीकरणे' प्रसिद्ध केली. [मॅक्सवेल विद्युत चुंबकीय समीकरणे]. या समिकरणावरून असे स्पष्ट होते की, निर्वातातून प्रत्यावर्ती (ठराविक कालावधीने ज्यांची दिशा व परिमाण उलटसुलट होते अशा) विद्युत व (त्यांच्याशी संलग्न अशा) चुंबकीय क्षेत्रांचे प्रसारण होऊ शकते. अशा वेळी निर्वातात या क्षेत्रांच्या प्रसारणाचा वेग बरोबर निर्वातातील प्रकाशवेगाइतकाच ($=C$) असतो. यासंबंधीच्या अवकल समीकरणाचे एकूण स्वरूप या वेगाने प्रसारित होणाऱ्या तरंग गतीच्या समीकरणासारखेच हुबेहूब असते. त्यावरून आशा तऱ्हेने प्रसारित होणाऱ्या परस्परसंलग्न प्रत्यावर्ती विद्युत चुंबकीय क्षेत्रांना 'विद्युत चुंबकीय तरंग' असे नाव देण्यात आले.

येथे एक मुद्दा लक्षात घेणे आवश्यक आहे तो हा की, विद्युत चुंबकीय तरंगांमध्ये कुठल्याच प्रकारच्या कणांची आंदोलने होत नसतात. त्यामुळे त्यांच्या प्रसारणाकरिता कोणत्याही माध्यमाची अपेक्षा नाही. विद्युत चुंबकीय तरंगात विद्युत क्षेत्राच्या (व चुंबकीय क्षेत्राच्याही) तीव्रतेचे मूल्य प्रत्यावर्ती पद्धतीने बदलत असते व अशी क्षेत्रे संपूर्ण निर्वातातून प्रसारित होऊ शकतात.

विद्युत चुंबकीय तरंगाचा वेग प्रकाशवेगाइतकाच असल्यामुळे प्रकाश हा विद्युत चुंबकीय तरंगरूप तर नाहीना, अशा कल्पनेचा जन्म झाला. १८८७ च्या सुमारास एच.आर.हर्ट्झ यांनी धातूच्या दोन गोलकामधील लहान फटीतून विद्युत स्फुल्लिंगाची मालिका जाऊ दिली व त्यामुळे

सभोवताली विद्युत चुंबकीय तरंग प्रसारित होतात हे प्रत्यक्ष प्रयोगाद्वारे सिद्ध केले. म्हणून या तरंगाना हर्ट्झियन तरंग असेही म्हणत. प्रारंभीच्या काळात रेडियो संदेशवहनासाठी हर्ट्झ यांच्या पद्धतीचा अवलंब केला जात असे. पुढे प्रयोगावरून असे दिसून आले की, प्रकाशाचे खास असे कित्येक आविष्कार (उदा.प्रसारणाचा वेग,प्रणमन व परावर्तनाचे नियम,व्यतिकरण,विवर्तन) हर्ट्झियन तरंगाच्या बाबतीतही अनुभवाला येतात.इतकेच नाही, तर प्रकाश उद्गम तीव्र विद्युत क्षेत्रात किंवा चुंबकीय क्षेत्रात ठेवल्यास उद्गमापासून मिळणाऱ्या वर्णपटातील रेषांचे विभाजन होते असे दिसून आले. या परिणामांना अनुक्रमे शटार्क (स्टार्क) परिणाम (योहानेस शटार्क यांच्या नावावरून) व झीमान परिणाम (पिटर झीमान यांच्या नावावरून) अशी नावे देण्यात आली आहेत. त्याच प्रमाणे प्रकाश ज्या माध्यमातून जात असतो त्या मध्यमाला तीव्र विद्युत किंवा चुंबकीय क्षेत्र लावल्यास त्याचे प्रकाशावर काही खास परिणाम होतात, असे दिसून आले आहे . या सर्व पुराव्यांवरून प्रकाश हा विद्युत चुंबकीय तरंगरूपच आहे असे निश्चितपणे म्हणता येते.

(41) निर्वातपातळीतील विद्युत चुंबकीय क्षेत्राचा वेग हा _____ असतो.

- 1) निर्वातपातळीतील प्रकाशा एवढा
- 2) निर्वातपातळीतील प्रकाशाच्या वेगापेक्षा कमी
- 3) निर्वातपातळीतील प्रकाशाच्या वेगापेक्षा जास्त
- 4) निर्वातपातळीतील प्रकाशाच्या वेगाएवढा

(42) प्रकाशकी मध्ये प्रकाशावर खास परिणाम कोणकोणत्या क्षेत्रांचा प्रभाव पडतो?

- अ) चुंबकीय क्षेत्र
- ब) अल्प विद्युत क्षेत्र
- क) मंद चुंबकीय क्षेत्र
- ड) तीव्र विद्युत क्षेत्र

पर्याय:

1) फक्त अ व ब

2) फक्त ब व ड

3) फक्त अ व ड

4) फक्त ब व क

(43) योग्य विधाने ओळखा .

अ) विद्युत चुंबकीय तरंगरूपच आहेत हे फक्त प्रकाशकी वरूनच समजते.

ब) व्यतीकरण हे प्रकाशासह हर्ट्झियन तरंगात आढळतात.

क) प्रकाशाचे खास कित्येक आविष्कार हर्ट्झियन तरंगात आढळतात यास झिमान परिणाम म्हणतात.

पर्याय :

1) फक्त अ योग्य

2) फक्त ब,क योग्य

3) क वगळता सर्व योग्य

4) अ, क वगळता सर्व योग्य

(44)) विद्युत चुंबकीय तरंगाचा वेग प्रकाशाएवढे आहे असे समजल्यावर कोणत्या संकल्पनेचा जन्म झाला?

1) रेडियो संदेशवहान

2) विद्युत चुंबकीय तरंगरूप

3) हर्ट्झियन तरंग

4) प्रकाशाचे विद्युत चुंबकीय तरंगरूप

(45) 'प्रकाश' हा विद्युत चुंबकीय तरंगरूपच आहे, हे कोणत्या प्रयोगावरून स्पष्ट सांगता येते?

1) योहानेस स्टार्क चा प्रयोग

2) पिटर झिमान च प्रयोग

3) प्रकाशकी चा प्रयोग

4) वरील सर्व

Passage 10

Two hundred years ago this very year, I was born from the imaginings of a teenage girl called Mary. Suggestive, no? My genesis was strange indeed. My mother, if I may call her that, and her married lover (a small-time composer of doggerel called Percy Bysshe Shelley) had a baby daughter who, tragically, died after just a few days. One stormy evening not long thereafter, my mother took part in a storytelling contest with her friends. During the course of it, she conceived me. In the story she told, an ambitious, driven student of the life sciences called Victor Frankenstein created life from non-living matter - created a creature who, not to be immodest, would go on to bestride culture and imagination and even become a star of stage and screen. So that makes the fictional scientist Victor Frankenstein my father (sort of) which surely in turn makes Mary Shelley my grandmother rather than mother? It's all terribly confusing; no wonder I eventually became interested in philosophy. To make things worse, many insist on addressing *me* as Frankenstein. "No, you fool!", I tell them, "That is a monstrous error. The *scientist* was called Frankenstein, not me." I have no name, because the lazy sod couldn't be bothered to give me one. He should have named me Adam, but instead just called me The Monster and ran off screaming into the night. Some Creator. Okay, I did eventually butcher most of his relatives, but you can see that I was provoked.

(46) Author called himself fictions character, because?

- 1) During story telling contest his mother conceived him.
- 2) He was alien.

3) He was created from non-living matter.

4) He is a child of adulterous mother.

(47) Author differ himself from Frankenstein, because?

1) Frankenstein is Author's father.

2) Fiction scientist Frankenstein is monstrous.

3) Author is mass murderer.

4) Frankenstein is fictional scientist and author in mass murderer.

(48) Victor Frankenstein's profession is?

1) Engineer.

2) Chemist.

3) Scientist.

4) Fictional scientist.

(49) Author conceived to his mother when she was?

1) Old age mother.

2) Teenage girl.

3) Middle age woman.

4) A baby girl.

(50) Select proper antonyms the word "Immodest"?

- 1) Creature
 - 2) Humble
 - 3) Honest
 - 4) Mascular
-

(51) चार थैल्यांमध्ये चिकू, अंजीर, डाळिंब व सफरचंद ही फळे भरली आहेत. चिकू व अंजीर यांची संख्या समान आहे. अंजीर डाळिंबाच्या दुप्पट आहे. सफरचंद ही अंजीर व डाळिंब यांच्या मिळून होणाऱ्या संखेच्या $\frac{5}{9}$ इतकी आहे. चार थैल्यात एकूण फळे 2000 आहेत. तर चिकू व सफरचंद यांची अनुक्रमे संख्या किती आहे?

- 1) 600, 300
 - 2) 600, 600
 - 3) 600, 500
 - 4) 500, 600
-

(52) \boxed{x} हा संकेतांक कोणत्याही आकारात काढला तर त्याचा अर्थ $x+13$ होतो व \textcircled{y} हा संकेतांक कोणत्याही आकारात काढला तर त्याचा अर्थ Y^3 होतो . तर दिलेल्या राशिची किंमत काढा.

$$\boxed{5} + \boxed{3} + \textcircled{6}$$

- 1) 370
 - 2) 340
 - 3) 220
 - 4) 150
-

(53) एक आगगाडी ताशी 60 किमी वेगाने प्लॅटफॉर्मवरील उभ्या माणसाला पार करते. त्याच वेळी त्याच दिशेने जाणारी गाडी ताशी 72 किमी वेगाने त्या माणसास पार करते. गाड्यांची लांबी अनुक्रमे 250 मिटर व 180 मिटर असेल, तर त्या गाड्यांना माणसाला पार करायला लागणाऱ्या वेळेचा फरक किती असेल?

- 1) $\frac{1}{8}$ मिनिटे
 - 2) 6 सेकंद
 - 3) 10 सेकंद
 - 4) 7 सेकंद
-

(54) एका क्रिकेट खेळाडूने एका मॅच मध्ये 50 धावा देऊन 7 विकेट घेतल्या. त्या मॅच नंतर सरासरी 16.2 धावा प्रती विकेट होत असेल व आधीच्या मॅचपेक्षा सरासरी 0.1 ने कमी असेल. तर अंतिम मॅचनंतर खेळाडूच्या किती विकेट असतील?

1) 641

2) 658

3) 695

4) 647

(55) A,B,C हे कप व बश्यांचे संच आहेत. त्यांचा विशिष्ट क्रम नसून संच्याविषयी माहिती वाचा.

a) एकरंगी कपाचा रंग लाल, पांढरा व निळा आहे.

b) एकरंगी बशांचा रंग पिवळा,हिरवा व पांढरा आहे.

c) कोणताही एक संच एक रंगाचा नाही.

d) संच A च्या कपाचा रंग निळा नाही.

e) संच B च्या कपाचा रंग लाल नाही.

f) संच C च्या कपाचा रंग पांढरा नाही.

g) संच C ची बशी पिवळी नाही.

h) संच A ची बशी पांढरी आहे.

संच B ची बशी व कपाचा अनुक्रमे रंग कोणता .

1) पांढरा, निळा 2) हिरवा, लाल 3) पिवळा, पांढरा 4) दिलेली माहिती पूर्ण नाही

(56) A,B,C,D,E व F हे सहा विद्यार्थी आहेत, जे एका वसतिगृहात राहतात. जे वेगवेगळ्या विषयात पदव्युत्तर पदवीसाठी अध्ययन करतात. त्यांचे विषय- राज्यशास्त्र, भौतिकशास्त्र, विज्ञान, गणित, मानसशास्त्र, व भूगोल आहेत परंतु त्याच क्रमाने असतील असे नाही.

- i) दोघेजण कोल्हापूर, दोघेजण अमरावती व दोघेजण पुण्याचे आहेत.
- ii) C हा कोल्हापूरचा नसून राज्यशास्त्र शिकतो.
- iii) मानसशास्त्राचा अभ्यास करणारा पुण्याचा आहे व विज्ञान शिकणारा अमरावतीचा नाही.
- iv) A भूगोल व F गणिताचा अभ्यास करतात.
- v) A पुणे व B अमरावतीचा आहे.
- vi) B विज्ञान शिकत नाही व D कोहापूरचा आहे.

योग्य जोडी निवडा.

- 1) C- गणित 2) B- भौतिकशास्त्र 3) F- विज्ञान 4) A- राज्यशास्त्र

(57) एका परीक्षेत एकूण विद्यार्थ्यांच्या 45% विद्यार्थी गणितात अनुत्तीर्ण झाले; 25% विद्यार्थी विज्ञान विषयात अनुत्तीर्ण झाले व 15% दोन्ही विषयात अनुत्तीर्ण तर, एकूण विद्यार्थ्यांच्या शेकडा किती विद्यार्थी अनुत्तीर्ण झाले?

- 1) 65 2) 35 3) 25 4) 55

(58) क्रमाने येणारी पुढील आकृती दिलेल्या पर्यायावरून ओळखा.

A	S	D	D	A	F	S	V	V	S	F	A	S
F	V	V	V	S	F	K	D	D	K	V	B	K

1)

V	S
K	B

2)

S	V
B	K

3)

S	V
K	B

4)

V	S
K	B

(59) एका स्थानिक निवडणुकीत 9% मतदारांनी मतदान केले नाही. निवडणुकीत फक्त दोनच उमेदवार होते. निवडून आलेल्या उमेदवारास एकूण मतांच्या 48% मते मिळून त्याने 1300 मतांनी दुसऱ्याचा पराभव केला. तर निवडणुकीत एकूण मतदार किती होते?

- 1) 23000 2) 25500 3) 26000 4) 26500

(60) ताशी 80 किमी वेगाने बस वेळेत पोहोचते.जर वेग 20 किमी ने कमी केला तर 1 तास उशीर पोहोचते, तर बस एकूण किती अंतर कापते?

- 1) 250 किमी 2) 240 किमी 3) 220 किमी 4) 255 किमी
-

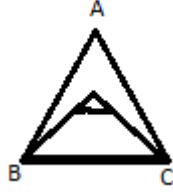
(61) दिलेल्या व्ययस्थेचे अध्ययन करून निम्नलिखित शृंखलेतील पुढील पद शोधा.

A#21B721%7*#10×B\$!+58=δHEPJ

#17;%*1;B!5;???

- 1) =HP 2) 8EJ 3) 8HE 4) 8PJ
-

62) त्रिकोण ABC हा समभुज त्रिकोण आहे व OBC समद्विभुज त्रिकोण आहे. तर $\angle BOC$ हा

120° असेल तर $\angle ABO$ किती असेल?

- 1) 10 2) 20 3) 30 4) 40
-

(63) जर, RADIO=88, STUDIO=74 ,तर AUDIO=?

- 1) 82 2) 85 3) 190 4)75
-

(64) गीता चे वय सीता पेक्षा 5 पट आहे तर आजपासून 5 वर्षांनंतर त्यांच्या वयाची बेरीज 46 होईल तर त्यांच्या वयाचा फरक काढा.

- 1) 24 2) 20 3) 15 4) 36
-

(65) A B C D E F G H I व J हे सदस्य, X व Y या टिम मध्ये विभागले आहेत. प्रत्येक टिम मध्ये पाच सदस्य आहेत. दोन्ही टिमच्या सदस्यांना समोरासमोर दोन रांगामध्ये असे बसवले आहे की X टिमच्या सदस्यांसमोर Y टीमचा एक सदस्य आहे व त्यांची तोंडे एकमेकांकडे आहेत. X टिमच्या सदस्यांची तोंडे उत्तर दिशेस आहेत. E,A च्या उजवीकडे चवथा आहे व G च्या एकदम समोर बसला आहे. I हा B च्या डावीकडे तिसरा आहे व दक्षिणेकडे तोंड करून बसला आहे. F हा G च्या उजवीकडे 3 रा आहे व D च्या समोर बसला आहे. J हा C व E च्या मध्ये बसला आहे. तर खालीलपैकी कुठली जोडी एकमेकांसमोर बसलेली नाही?

1) A B

2) C H

3) J F

4) E G

(66) एक विद्यार्थी त्याच्या घरापासून शाळेकडे चालू लागला. तो उत्तरेकडे 5 किमी गेला व उजवीकडे वळला. त्यानंतर 3 किमी चालला व पुन्हा उजवीकडे वळून 1 किमी चालून शाळेत पोहचला. तर, घर व शाळा यांत अंतर किती?

1) 5 किमी

2) 4 किमी

3) 3 किमी

4) 11 किमी

(67) तुम्हाला तुमच्या गाडीसाठी चालक नेमायचा आहे. एका मित्राने तुम्हाला तीन व्यक्तींची - श्रेयस, विनय व विक्रांत ही नावे घेऊन यातील एकजण नेहमीच खोटे बोलतो, एकजण एकदा खरे व एकदा खोटे बोलतो आणि एकजण नेहमीच खोटे बोलतो ही माहिती दिली.

त्यांना भेटल्यावर तुम्ही विचारले, "तुमच्यापैकी चालक कोण आहे?"

प्रत्येकाने पुढीलप्रमाणे उत्तरे दिली:

श्रेयस: विक्रांत चालक आहे, विनय खोटे बोलतो.

विक्रांत: मी चालक आहे, श्रेयस खोटे बोलतो.

विनय: मी चालक आहे, विक्रांत खोटे बोलतो.

तर चालक कोण आहे?

1) श्रेयस

2) विक्रांत

3) विनय

4) श्रेयस व विनय

(68) अचूक पर्याय ओळखा.

$$\sqrt{970.3225}=?$$

1) 30.15

2) 32.15

3) 31.15

4) 33.15

(69) सहा घंटा सुरुवातीला एकत्र वाजतात व अनुक्रमे 2,4,6,8,10 व 12 सेकंदानी वाजतात. 15 मिनिटांमध्ये त्या किती वेळा एकत्र वाजतील?

1) 2

2) 5

3) 8

4) 7

(70) दिलेल्या माहितीच्या संदर्भात उचित पर्याय निवडा.

A, B व C या बागा एका सपाटीवर आहेत पण एका रेषेत नाहीत. A व B या बागांतील अंतर 70 किमी आहे आणि A व C या बागांतील अंतर 40 किमी आहे.

1. राशी $X=B$ आणि C या बागांतील अंतर आहे

2. राशी $Y= 110$ किमी.

1) X ही राशी मोठी आहे.

2) Y ही राशी मोठी आहे.

3) दोन्ही राशी समान आहेत.

4) दिलेल्या माहितीच्या आधारे राशीतील सहसंबंध निश्चित करता येत नाहीत.

(71) एका खेड्यातील 89 पैकी 15 शेतकऱ्यांनी सोयाबीन व तूर ही पिके घेतली. जर 51 शेतकऱ्यांनी सोयाबीन हे पिक घेतले असेल आणि पूर्ण खेड्यातील शेतकऱ्यांनी दोनपैकी किमान एक पिक घेतले असेल तर फक्त तूर पण सोयाबीन नाही अशा शेतकऱ्यांची संख्या दर्शवणारा पर्याय निवडा.

1) 74

2) 38

3) 53

4) 36

(72) @, δ , *, & व % या प्रतिकांचा अर्थ खालीलप्रमाणे लावण्यात आलेला आहे.

A % B चा अर्थ आहे, A, B पेक्षा मोठा नाही.

A * B चा अर्थ आहे, A, B पेक्षा लहान आहे.

A δ B चा अर्थ आहे, A, B पेक्षा लहान नाही आणि B पेक्षा मोठा नाही.

A & B चा अर्थ आहे, A, B पेक्षा मोठा आहे आणि B एवढा नाही.
A @ B चा अर्थ आहे, A, B पेक्षा लहान नाही.

विधाने:

P δ Q, R % S, S@Q

निष्कर्ष:

(1) P & S, (2) P δ R, (3) R * Q

1) फक्त 1 व 2 सत्य

2) फक्त 1 व 3 सत्य

3) फक्त 2 व 3 सत्य

4) एकही सत्य नाही

(73) प्रश्नचिन्हाच्या जागी योग्य पर्याय निवडा.

8	6	9
11	9	8
10	8	8
18	14	?

1) 17

2) 10

3) 9

4) 20

(74) विकास व सूरज एक काम 18 दिवसांत पूर्ण करतात; सूरज व स्मिता तेच काम 24 दिवसांत पूर्ण करतात; स्मिता व विकास जर तेच काम 36 दिवसांत पूर्ण करत असतील तर विकास,सूरज व स्मिताला सोबत काम करून काम संपवायला किती दिवस लागतील?

- 1) 20 दिवस 2) 16 दिवस 3) 18 दिवस 4) 19 दिवस
-

(75) तीन विधाने व त्यावर आधारित निष्कर्ष पुढे दिले आहेत, यथार्थ निष्कर्ष असलेला पर्याय निवडा.

सर्व G हे H आहेत. काही H हे A आहेत. सर्व H हे Z आहेत.

निष्कर्ष:

- अ) एकही A हे Z नाही
ब) सर्व H हे G आहेत.
क) सर्व G हे Z आहेत.

- 1) सर्व 2) फक्त अ 3) फक्त क 4) फक्त ब व क
-

(76) तुम्ही जिल्हाधिकारी आहात आणि तुमच्याकडे काही पालक RTE च्या कायद्यांतर्गत त्यांच्या मुलांना खाजगी शाळेत जो त्रास होतोय त्यासाठी तक्रार घेऊन आलेले आहेत, की त्यांची मुले अल्पसंख्यांक, दलित व गरीब असल्यामुळे इतर मुले त्यांना छळतात. परिणामी ही मुले शाळेत जात नाहीत.

तुम्ही,

- 1) NGO च्या मदतीने शिक्षक व पालकांसाठी चर्चासत्रे आयोजित करून त्यांना RTE Act समजून सांगाल व विनाअट एकमेकांचा आदर ठेवायला सांगाल.
2) पालकांना त्यांच्या मुलांना सरकारी शाळेत दाखल करावयास सांगाल.
3) छळ करणाऱ्यांवर कडक कारवाई करण्याचे शाळेस सांगाल.
4) रिकाम्या वेळेत शाळेत जाऊन मुलांसाठी कार्यसत्रे आयोजित करून त्यांना एकमेकांचा विनाशर्त आदर करायला सहाय्य कराल.
-

(77) तुम्ही व तुमच्या मित्राने एका प्रतिष्ठेच्या शिष्यवृत्ती परीक्षेसाठी अर्ज केलेला आहे आणि मुलाखतीत एकाचीच निवड होणार आहे. दोघांपैकी एकच निवडला जाणार यासाठी दोघांना बोलावले आहे. ही परीक्षा म्हणजे तुमच्या हुशार बुद्धिमत्ताचे निर्देशन आहे. तुमच्या इतकीच

क्षमता मित्राचीही आहे. तो इथपर्यंत येण्यासाठी त्याच्या वंचित समाजातून कष्ट घेऊन पोहचला आहे. त्याला पुढील शिक्षण घेण्यासाठी या शिष्यवृत्तीची खूप गरज आहे.

- 1) तुम्ही मुलाखत टाळाल.
- 2) तुमची निवड झाली तर समितीला मित्राला शिष्यवृत्ती देण्यास विनंती कराल.
- 3) जर तुमची निवड झाली तर शिष्यवृत्ती स्वीकाराल आणि मित्राला आर्थिक मदत द्याल.
- 4) जर निवड झाली तर दोघांनाही बक्षीसात सहभागी करून घ्यावे अशी विनंती कराल. आणि मित्राला गरज असल्यास आर्थिक मदत कराल.

(78) तुम्ही जिल्हाधिकारी असून तुमच्याकडे विशीतील मुलांकडून स्त्रियांची छेड काढण्यात आल्याच्या तक्रारी आल्या आहेत. शाळा, महाविद्यालये कुठलाही उपक्रम राबवण्यास उत्साही दिसत नाहीत की, जेणेकरून ही मुले त्यांची कार्यक्षमऊर्जा बुद्धी तेथे वापरतील आणि अनेक मुले शाळा, महाविद्यालयाच्या बाहेर आहेत आणि ते धनवान, श्रीमंत होण्याची स्वप्ने पाहत आहेत, तेही कुठलेही काम न करता. यावर तुम्ही काय उपाय कराल?

- 1) पोलिस यंत्रणा वाढवाल.
- 2) छेड काढणाऱ्यांना एकत्र बोलवून त्यांचा गट संघटित करून युवा योजनांचा उपयोग करून घ्याल.
- 3) NGO च्या सहाय्याने त्या मुलांना सामाजिक कार्यात सहभागी करून द्यायला सांगाल.
- 4) स्त्रिया व मुलांना कपडे व्यवस्थित घालायला सांगाल.

(79) तुमच्या भागात एक धार्मिक स्थळ आहे आणि तेथे काही स्त्री-पुरुष उपजीविकेसाठी राहतात. त्यासाठी लोकांना भीती दाखवून त्यांच्यांकडून पैसे उकळण्याचा पर्याय ते वापरत आहेत. तुम्ही एक जबाबदार अधिकारी म्हणून जिल्ह्यातील प्रसिद्ध महाविद्यालयाच्या मानोविज्ञान भागाला या समस्येसाठी अहवाल तयार करायला सांगून अभ्यासाद्वारे तयार झालेला अहवाल आल्यानंतर तुम्ही -

- 1) या लोकांच्या नेत्याला भेटून लोकांच्या मनात अंधश्रद्धा निर्माण करणे थांबवा असे सांगाल.
 - 2) जबाबदार संस्थांशी, लोकांना या परिस्थितीबाबत जागरूक करण्यासाठी कार्यक्रम आयोजित करण्यासंदर्भात संपर्क साधाल.
 - 3) शैक्षणिक संस्थांच्या मदतीने या लोकांसाठी कौशल्य प्रशिक्षण उपक्रम आयोजित कराल.
 - 4) स्वउद्योजक होण्यासाठी तज्ञांच्या मदतीने लोकांशी संपर्क साधाल.
-

(80) तुमच्या कार्यालयात वांशिक व धार्मिक भेदभाव पाळणे सुरुच आहे, असे निरीक्षणास आल्यानंतर तुम्ही -

- 1) काहीच करणार नाही, गप्प बसाल.
 - 2) भेदभाव पाळणाऱ्या लोकांशी मैत्री करून त्यांना समजावून सांगाल.
 - 3) ज्यांच्यावर चेष्टा होते, भेदभाव होतो त्या कर्मचाऱ्याला आधार द्याल आणि त्याला अतिरेकी चुकीचे पाऊल टाकण्यापासून वाचवाल.
 - 4) वरिष्ठांकडे या गोष्टीची चर्चा करून सहानुभूतीने वागावे यासाठी कार्यक्रमाचे आयोजन करण्याची विनंती कराल.
-

FORUM.MP

सूचना - (पृष्ठ १वरुन पुढे)

१. प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर व इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉफी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षेमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-८२" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या करावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
२. सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तर पत्रिकेचा भाग-१ समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न

Pick out the correct word to fill in the blank:

Q.No.201. I congratulate you _____ your grand success.

- (1) for (2) at
(3) on (4) about

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "" असे आहे त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(३)" होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. २०१ समोरील उत्तर-क्रमांक "३" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करुन दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र.क्र. २०१ ① ② ● ④

अशा पध्दतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरप्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करुन दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

FORUM MPSC ACADEMY

कार्यालयीन पत्ते

पुणे : तिसरा मजला, केशवर प्रसाद बिल्डिंग, जोगेश्वरी साडी दुकानाशेजारी, पेशवाई चौकाजवळ, कुमठेकर रोड,

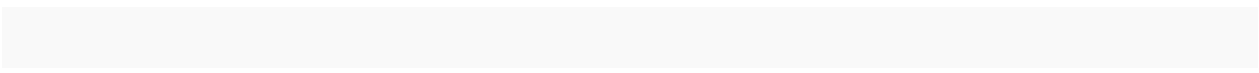
सदाशिव पेठ मो. ९३५९४०५७२५, ९१५८३९३००३

औरंगाबाद : श्रीमान-श्रीमती दुकानामागे, प्लॉट नं. १० पूर्व, एस.बी.कॉलनी, औरंगपूरा, मो. ८२०८७३११९१

राजगुरुनगर (खेड) : पहिला मजला, हॉल नं. ३, बालाजी आर्केड, सिव्हील कोर्टाशेजारी,

महात्मा गांधी शाळेजवळ मो. ९८८११०९१५६

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

FORUM MPSC

FORUM

MPSC ACADEMY

युप अडमीशनवर
विशेष सुट

सर्वासाठी
७ ऑक्टोबरच्या
टेस्ट मोफत

MPSC

राज्यसेवा पूर्व परिक्षा टेस्ट सिरीज २०१९

❖ MPSC Pre-2019 Test Series

- आयोगाच्या पॅटर्न नुसार सर्व पेपर
- सर्व पेपरचे स्पष्टीकरणासहित विश्लेषण
- अभ्यासानुसार संतुलीत टेस्टचे वेळापत्रक एकुण २५ पेपर
- तज्ञ अनुभवी व राज्यसेवा उत्तीर्ण झालेल्या अधिकाऱ्यांकडून विशेष मार्गदर्शन

माफक फी

वेळापत्रक

No.	Date	Subject	Time	Discussion
1	07/10/2018	भूगोल (सर्वासाठी टेस्ट मोफत)	9 to 11 am	11 to 1 pm
2		CSAT Comprehensive	2 to 4 pm	4 to 6 pm
3	14/10/2018	इतिहास	9 to 11 am	11 to 1 pm
4	21/10/2018	CSAT Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
5	28/10/2018	राज्यघटना	9 to 11 am	11 to 1 pm
6	03/11/2018	CSAT Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
7	11/11/2018	अर्थशास्त्र	9 to 11 am	11 to 1 pm
8	18/11/2018	Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
9	25/11/2018	विज्ञान व पर्यावरण	9 to 11 am	11 to 1 pm
10	02/12/2018	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
11	09/12/2018	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
12	16/12/2018	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
13	23/12/2018	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
14	30/12/2018	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
15		CSAT Comprehensive	2 to 12 pm	4 to 6 pm
16	06/01/2019	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
17		GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
18	13/01/2019	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
19		CSAT Comprehensive	2 to 4 pm	4 to 6 pm
20	20/01/2019	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
21		CSAT Comprehensive	2 to 4 pm	4 to 6 pm
22	27/01/2019	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
23		GSAT Comprehensive	2 to 4 pm	4 to 6 pm
24	03/02/2019	GS Comprehensive	9 to 11 am	11 to 1 pm
25		CSAT	2 to 4 pm	4 to 6 pm

FORUM MPSC ACADEMY

* नाव नोंदणी चालू आहे *

* पुणे *
9359405725

३ रा मजला. केशव प्रसाद बिल्डिंग, जोगेश्वरी साडी दुकानाशेजारी,
पेशवाई चौकाजवळ, कुमठेकर रोड, सदाशिव पेठ

* औरंगाबाद *
8208731191

श्रीमान - श्रीमती दुकानामागे, प्लॉट नं १०, एस.बी. कॉलनी (पूर्व),
औरंगापुरा, औरंगाबाद.

* राजगुरुनगर *
9881109156

पहिला मजला, हॉल नं. ३, बालाजी ऑर्केड, सिविल कोर्ट शेजारी,
महात्मा गांधी शाळेजवळ

FORUM MPSC ACADEMY
3rd Floor, Keshav Prasad Bldg.,Kumthekar road, Near Peshwai Chowk,Pune, Mobile:9359405725
Behind Shrima-Shrimati Shop, Plot No.10(E), S.B.Colony, Aurangpura,Aurangabad,Mob.8208731191
1st Floor, Hall No.3, Balaji Arcade, Near Civil Court, Rajgurunagar (Khed) Mob.9881109156

परीक्षेचे नाव : State Services Prelim Examination 2019

विषयाचे नाव : CSAT

प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक	प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक	प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक	प्रश्न क्रमांक	उत्तर क्रमांक
1	2	26	3	51	3	76	3
2	3	27	4	52	1	77	4
3	2	28	2	53	2	78	3
4	1	29	3	54	1	79	3
5	4	30	1	55	3	80	2
6	4	31	4	56	2		
7	4	32	3	57	4		
8	2	33	4	58	3		
9	4	34	4	59	3		
10	3	35	3	60	2		
11	3	36	4	61	2		
12	3	37	3	62	3		
13	3	38	3	63	2		
14	4	39	2	64	1		
15	3	40	3	65	3		
16	2	41	4	66	1		
17	3	42	3	67	2		
18	3	43	4	68	3		
19	3	44	4	69	3		
20	4	45	4	70	2		
21	4	46	1	71	2		
22	3	47	1	72	4		
23	2	48	4	73	1		
24	3	49	2	74	2		
25	4	50	2	75	3		

MPSC

MPSC आयोगाच्या पूर्व परिक्षा २०१९ (GS + CSAT)

कालावधी - ५ महिने, दररोज ४ तास

बॅच सुरु
८ ऑक्टोबर २०१८
पासून

GS

बॅचची वैशिष्ट्ये

- जुन्या व नवीन विद्यार्थ्यांना परिक्षेसाठी वैयक्तिक समुपदेशन (Counselling) व वैयक्तिक वेळापत्रक (Timetable) विद्यार्थ्यांच्या गरजेनुसार आखून दिले जाईल.
- MCQ च्या Orientation ने Teaching
- विषयनिहाय महत्वाच्या घटकांवर विशेष भर उदा. अर्थशास्त्र, सामान्य विज्ञान इ.
- नियमित वर्तमानपत्रांचे विश्लेषण व चालू घडामोडींचे विशेष सत्र.
- नियमित वर्तमानपत्रांचे विश्लेषण व चालू घडामोडींचे विशेष सत्र
- दर्जेदार पुस्तकांच्या संदर्भातून अध्यापन आणि संकल्पनांवर विशेष भर.

CSAT

- उतारे (COMPRESSION)
- आयोगाच्या सर्व उतार्यांचे क्लासमध्ये स्पष्टिकरण व योग्य सराव, कमीत कमी वेळात उतारे सोडवण्याची क्लृप्ती (Trick) खास स्पीड प्रॅक्टीससह.
- तत्तज्ञान, विज्ञान, अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र, इंग्रजी आदी विषयवारी उतार्यांचा सराव
- Maths + Reasoning चा संकल्पनेच्या स्पष्टिकरणासह कसून सराव.
- Decision Making आधारित प्रश्नांच्या सोडवणुकीची योग्य बांधणी
सरावासाठी Weekly Test Series

पहिला आठवडा विषयनिहाय मोफत Demo Lectures या, पहा निर्णय घ्या...

सर्व विषयांसाठी तज्ञ शिक्षकांची सर्वोत्कृष्ट टिम

अधिकारीवर्गाशी त्यांच्या कार्यपध्दती विषयी व Exam Strategy विषयी हितगुज

इतर Batches

Integrated Batches (पूर्व + मुख्य) उपलब्ध : कालावधी १ वर्ष
MPSCपूर्व परिक्षा Separate Test Series : २५०० + प्रश्नांचा सराव
दर शनिवारी Current Affairs ची मोफत बॅच
(७ ऑक्टोबर पासून चालू : १ ली टेस्ट सर्वासाठी मोफत)

FORUM MPSC ACADEMY

* प्रवेश व नाव नोंदणी चालू आहे *

* पुणे *
9359405725

३ रा मजला. केशव प्रसाद बिल्डिंग, जोगेश्वरी साडी दुकानाशेजारी,
पेशवाई चौकाजवळ, कुमठेकर रोड, सदाशिव पेठ

* औरंगाबाद *
8208731191

श्रीमान - श्रीमती दुकानामागे, प्लॉट नं १०, एस.बी. कॉलनी (पूर्व),
औरंगापुरा, औरंगाबाद.

* राजगुरुनगर *
9881109156

पहिला मजला, हॉल नं. ३, बालाजी ऑर्केड, सिविल कोर्ट शेजारी,
महात्मा गांधी शाळेजवळ